

სსიპ - სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ნანა ქირია

**პროფეტიზმი და ენიგმა
ზვიად გამსახურდიას პარაბოლურ
ნარატივში**

*ფილოლოგიის დოქტორის (Ph.D) აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციის*

მ ა ც ნ ე

თბილისი 2022

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: მირანდა თოდუა - ფილოლოგიის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოც. პროფესორი

ექსპერტები:

გიორგი ხორბალაძე - ფილოლოგიის დოქტორი, გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის პროფესორი

ნინო ვახანია - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოც. პროფესორი

ოფიციალური

რევენზენტები:

ნინო წერეთელი - ფილოლოგიის დოქტორი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოც. პროფესორი

მარინა ტურავა - ფილოლოგიის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოც. პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება **2022 წლის _____ ივლისს _____** საათზე სსიპ სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ფილოლოგიის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: ანა პოლიტკოვსკაიას ქ. №26, VII სართული, საპრეზენტაციო ოთახი.

სადისერტაციო საბჭოს

სწავლული მდივანი:

მირანდა თოდუა - ფილოლოგიის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოც. პროფესორი

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

ლიტერატურული და თეოლოგიურ-ფილოსოფიური რაკურსით პროფექტიზმისა და ენიგმის არსის კვლევა აქტუალურია როგორც, ზოგადად, თანამედროვე ლიტერატურის თეორიის მკვლევრებსა და თეოლოგ-ფილოსოფოსებს, ასევე - ქართველ კრიტიკოსებსა და მოაზროვნეებს შორის.

აღმოსავლეთის ბიბლიური თუ არაბიბლიური წინასწარმეტყველება, თავისი მანიფესტაციებით, არის წინასწარმეტყველების ფორმა, გაცხადებული ენით. წინასწარმეტყველებს არ სჭირდებოდათ რელიგიური პრაქტიკოსობა, რაიმე გაერთიანების წევრობა. ისინი მოქმედებდნენ საკულტო კონტექსტის ფარგლებში, რაც მათ უნარებზე იყო დამოკიდებული, გამოხატული - გზავნილის სიზუსტითა და ღმრთისადმი განუხრელი ერთგულებით. წერილების ან თავმოყრილ გამონათქვამთა კრებულებს ვუწოდებთ „წინასწარმეტყველურ ლიტერატურას“, ლიტერატურული ფორმების მრავალფეროვნებაც ირეკლავს ღმერთ(ებ)ის აქტიურ ინტერესს ადამიანის საქმიანობის მიმართ.

ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებაში, თვალის ერთი გადავლებითაც, ვლინდება პროფექტიზმი, უცდომელი წინასწარმეტყველება, მხატვრულად ჩამოყალიბებული. პოეზია ალეგორიულია, ბუნდოვანსა და გამჭვირვალეს შორის ზღვარი მციფა.

საკითხის აქტუალურობას განსაზღვრავს ფაქტი, რომ ზვიად გამსახურდია ენიგმური პოეზიის დიდოსტატია, ამდენად, მწერლისა და მოაზროვნის შემოქმედების ენიგმური და წინასწარმეტყველური ასპექტების შესწავლა მწერლისა და მოაზროვნის მრავალშროვანი შემოქმედების საკვლევად საშურ საქმედ მიგვაჩნია.

საკითხის შესწავლის ისტორია. ზოგადად, წინასწარმეტყველებისა და ენიგმის ისტორიის გააზრებამ მითოლოგიურ-რელიგიური კრეაციონიზმისა და პროვიდენციალიზმის საზღვრებს მიღმა კაცობრიობის ცხოვრებისა და განვითარების წარმოჩენა, სივრცესა და დროში ცვლილებათა, ზოგადსა და კონკრეტულს შორის დიალექტიკური კავშირის აღქმა გახადა შესაძლებელი. სივრცულ

განზომილებაში კაცობრიობის ცხოვრება ირეკლება ზოგადი, უნივერსალური, ეროვნულად სპეციფიკური და სოციალურად უნიკალური, ხოლო დროულ განზომილებაში - ისტორიული ცვალებადობით. ამკარაა, რომ ასეთი შემეცნებითი პარადიგმა არ გაჩენილა მყისიერად, ის რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში ყალიბდებოდა. რელიგიური კრეაციონიზმი, რომელიც ორგანულად იყო დაკავშირებული პროფეტიზმთან, იკვალავდა გზას თეორიის ჩამოსაყალიბებლად.

ქართულ კრიტიკულ ლიტერატურაში ყურადღება ექცეოდა არა მარტო პროფეტულ, არამედ ენიგმურ პროვიდენციებს ლიტერატურაში და, კერძოდ, ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებაში. ფასდაუდებელია ზვიად გამსახურდიას ნამოღვაწარი რუსთველოლოგიაში, საკვანძო საკითხები სრულიად ახლებურად გამოვლინდა, კვლევა გამორჩეულია რუსთველის საღვთისმეტყველო რემინისცენციების ენიგმური ასპექტების ღრმა და ყოვლისმომცველი ანალიზით.

ზვიად გამსახურდიას შემოქმედება მონოგრაფიულად არ არის შესწავლილი, თუმცა არსებობს მ. მირესაშვილის, რ. ჩხეიძის, ვ. გამსახურდიას, ლ. სორდიას, ტ. მოსიას, მ. ტურავას, ნ. ვახანიას, ნ. კუციას, ქ. შენგელიას, მ. ჯოხაძის, ი. მილორავას, თ. ჯანჯღავას, ლ. ანდღულაძის, ს. ღლონტის, თ. წოწორიას, მ. ცაგარეიშვილის, ი. კალანდიას, თ. ყალიჩავას, გ. არქანიას, მ. ცერცვაძის, ნ. კუპრეიშვილის, ლ. მეზურიშვილის, ლ. წერეთლის, ი. ჭუმბურიძის, ც. მაღლაფერიძის ... ცალკეული კვლევები, რომელთაგან ზოგი მოიცავს ჩვენთვის საინტერესო სივრცესაც.

სადისერტაციო ნაშრომის **საგანს** წარმოადგენს ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების ორი საყურადღებო ერთეულის - პროფეტიზმისა და ენიგმის კრიტიკული ანალიზი, რაც, მიგვაჩნია, ავტორის შემოქმედების მნიშვნელოვან საკითხებს ნათელს მოჰყვენს და მკითხველს გაუადვილებს მათ გაგებას, რაც დისერტაციის მიზნობრიობასთან მჭიდროდაა გადაჯაჭვული. საკვლევი მასალა ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებიდან ჟანრობრივი თვალსაზრისით ავირჩიეთ, იმ ლაიტმოტივებისა და ობერტონების

მიხედვით, რომლებიც მწერლისა და მოაზროვნის მთელ შემოქმედებას გასდევს.

სადისერტაციო ნაშრომის მიზანია დიდი ქართველი მოღვაწის, მოაზროვნისა და მწერლის, ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების, კერძოდ, ლექსებისა და იგავების კრიტიკული კვლევა (პროფეტული და ენიგმური თვალსაზრისით). რასაკვირველია, ერთ სადისერტაციო ნაშრომს საკითხის აბსოლუტური ანალიზის პრეტენზია ვერ ექნება (ზვიად გამსახურდიას არცთუ მოცულობითი ლიტერატურული მემკვიდრეობის მიუხედავად). ვეცადეთ, რამდენიმე აქტუალურ თემას შევხებოდით მწერლის მრავალმხრივი შემოქმედებიდან, რაც, ჩვენი აზრით, წარმოდგენას შეგვიქმნის მრავალმხრივან შემოქმედებით სამყაროზე.

სადისერტაციო ნაშრომის კონკრეტული ამოცანა განსაზღვრულია მიზნობრიობიდან გამომდინარე. ქართულ კრიტიკულ ლიტერატურაში ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებაზე ლიტერატურა მწირია. ჩვენი ამოცანაც ისაა, რომ ხარვეზი, მეტნაკლებად, აღმოიფხვრას.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროდ გვესახება შემდეგი კონკრეტული ამოცანების გადაჭრა:

- განისაზღვროს, ჟანრობრივად რომელ კონკრეტულ სახეობას შეესაბამება ზვიად გამსახურდიას იგავ-არაკები: პროზაულს, პოეტურს თუ შერეული ტიპისას; მთავრდება თუ არა ისინი ყოველთვის ე.წ. *მორალით*; ახასიათებს ალეგორიულობა (ენიგმურობა) თუ დიდაქტიკურობა, რითაა განპირობებული ნარატივის ლაკონიურობა, პერსონაჟთა სიმცირე, თხრობის მიმზიდველი სტილი;
- იქონია თუ არა ტექნოკრეტიულმა ეპოქამ გავლენა იგავის ჟანრზე და შეცვალა არათუ ავტორთა ლექსიკური არჩევანი, ტროპული თავისებურებანი, გარემო, პერსონაჟების მიზანდასახულობანი; არის თუ არა ზვიად გამსახურდიას იგავები ლექსიკურად და თემატურად გათანამედროვებული.
- ითხოვს თუ არა შემოქმედების მართებული გაგება სიღრმისეული სემანტიკისა და სტილისტიკური მახასიათებლების

ზუსტ გააზრებას;

- გამოირჩევა თუ არა ზვიად გამსახურდიას იგავები ეპიკურობით და შეიცავს თუ არა ისინი მწერლის ცხოვრების არსობრივი იდეებისა და პრინციპების გასაღებს.
- არის თუ არა წამოჭრილი დროისა და სივრცის ურთიერთმიმართების პრობლემა, ალევორიულად იხატება თუ არა ისტორიული პირების პორტრეტები, წარმოდგენილია თუ არა დროის უნივერსალური და მაქსიმალურად მწყობრი მოდელი;
- ზვიად გამსახურდიას იგავური ნარატივი წარმოადგენს თუ არა სივრცულ გარსში გახვეულ დროის ალევორიას, ემსახურება თუ არა ჟამის რეპრეზენტირებას? შეჩერებული დროის ასპექტი პროფეტული პერსპექტივების პოტენციურად უსაზღვრო სიმრავლის სახით არსებობს თუ არა მხატვრულ ტექსტ(ებ)ში?
- გვიჩვენებს თუ არა ზვიად გამსახურდია ენიგმურად, რომ ქრისტეს მოვლინება და გამოსყიდვა სულიერ პლანში შეიძლება გავიგოთ, როგორც შესაქმის მერვე დღე, როგორც ახალი ადამის მოვლინება, ანუ, როგორც პროცესი კოსმოლოგიური და ანთროპოლოგიური, როგორც საღვთო სიყვარულის აღმოჩენა შესაქმეში, როგორც ახალი სტადია ადამიანის თავისუფლებისა?
- ადამიანური ბუნების გარეშე, ადამიანის თავისუფლების გამოსყიდვის საიდუმლოს გარეშე ხორციელდება თუ არა რაიმე.

ნაშრომი განკუთვნილია ფართო აუდიტორიისთვის და, ვფიქრობთ, საინტერესო იქნება ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებით დაინტერესებული მკითხველისთვის.

კვლევის ობიექტად გვესახება მეოცე საუკუნის გამორჩეული მოღვაწის, ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების იმ ნიმუშების გაანალიზება, რომლებიც სიახლეს წარმოადგენს ქართული ლიტერატურისათვის. მის ლექსებსა და იგავებში წარმოჩენილია პროფეტულ-ენიგმური ხედვა. სადისერტაციო **ნაშრომის საგანი, მიზანი და ამოცანა** ზვიად გამსახურდიას პიროვნული თვისებების, ქართულ ლიტერატურაში მეტ-ნაკლებად ცნობილი და შესწავლილი საინტერესო პანეგირიკული ლექსების,

იგავთმეტყველების სტრუქტურული თავისებურებებისა და ჟანრობრივი მახასიათებლების, დროისა და სივრცის დისკურსის, კეთილისა და ბოროტის დიქოტომიის წარმოჩენა იგავებში.

თეორიული საფუძვლები და მეთოდოლოგია. საკვალიფიკაციო ნაშრომის მიზნებიდან, ამოცანებიდან გამომდინარე, დისერტაციაში კვლევის რამდენიმე მეთოდი გამოვიყენეთ: პირველივე თავი ეძღვნება იმ ისტორიულ ნიადაგს, რომელიც ესაძირკვლება ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებას, ნაჩვენებია ფონი, რაზეც იკვეთება მისი საოცარი შემოქმედება. ჩანს, რომ მწერლისეულ ნარატივს მნიშვნელოვანი ისტორიული წანამძღვრები აქვს. **კომპარატივისტული და ტიპოლოგიური კვლევის მეთოდები** მოცემული ტექსტების დასაჯგუფებლად და საძიებელი თემის ძირითადი, ზოგადი და კონკრეტული საკითხების შესაჯამებლად გამოვიყენეთ, ვეცადეთ ე.წ. „კოდების“ გახსნას, რადგან მწერალი ხშირად იყენებს სახეებსა და სიმბოლოებს. სადისერტაციო ნაშრომმა თავადვე გვიკარნახა ინტერდისციპლინარული, კონცეპტუალური მეთოდების გათვალისწინებაც. ასევე, გამოყენებულია დაკვირვების, აბსტრაქციის, ანალიზისა და სინთეზის მეთოდები, რომელთა გამოყენება ობიექტის სათანადო აღწერისა და გაანალიზების საშუალებას იძლევა.

კვლევის მეცნიერული სიახლე და ძირითადი შედეგები. ნაშრომის მეცნიერული სიახლეა მაქსიმალურად მრავალმხრივი თემატური კალიდოსკოპის წარმოჩენა, რათა ასევე მაქსიმალურად გამოიკვეთოს მწერლისა და მოაზროვნის შემოქმედების მრავალფეროვნება, მისტიკური სიღრმე. რა თქმა უნდა, ვერც ერთი კვლევა სრულად ვერ გადმოსცემს ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების არსს. ნაშრომის მეცნიერული სიახლე ისაა, რომ ავტორი წარმოდგენილია როგორც პროფეტული და ენიგმის ამოცნობაზე ორიენტირებული მწერალი. აქედან გამომდინარე, ვფიქრობთ, კვლევა ღირებულია თეორიულადაც, რადგან ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების თეორიულ ასპექტებს წარმოაჩენს. გარდა ზემოთქმულისა, განხილულია ზვიად გამსახურდიას მხატვრული სტილი - ლიტერატურული ხერხების გამოყენების

თავისებურებების გათვალისწინებით.

ნაშრომის მეცნიერულ-პრაქტიკული ღირებულება მის აქცენტებშია, რომელთაც ანთოლოგიური ღირებულებაც გააჩნია, რათა მკითხველს გაუადვილოს ორიენტაცია შემოქმედებით სივრცეში, ზვიად გამსახურდიას ლექსები და იგავები რომ ეწოდება. ვფიქრობთ, ზედმეტი არ იქნებოდა, ზოგიერთი ნაწარმოები სასკოლო და უმაღლესი სასწავლებლების პროგრამებშიც შესულიყო. საკვლევი მასალა ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებიდან ჟანრობრივი თვალსაზრისითაც ავირჩიეთ, იმ ლაიტმოტივების გათვალისწინებით, რომლებიც მთელ მის შემოქმედებას გასდევს.

ნაშრომის მოცულობა და სტრუქტურა. სადისერტაციო ნაშრომი მოიცავს 194 გვერდს. შედგება შესავალი ნაწილის, ოთხი თავის, ქვეთავებისა და დასკვნისაგან.

ნაშრომს ერთვის გამოყენებული/დამოწმებული ლიტერატურის სია, სულ - 103 ერთეული.

შესავალში განხილულია: საკითხის აქტუალურობა; საკითხის შესწავლის ისტორია; სადისერტაციო ნაშრომის საგანი, მიზნები და ამოცანები; სადისერტაციო ნაშრომის კვლევის ობიექტი; თეორიული საფუძველი და მეთოდოლოგია; მეცნიერული სიახლე და კვლევის ძირითადი შედეგები; ნაშრომის მეცნიერულ-პრაქტიკული ღირებულება.

ნაშრომის სტრუქტურა:

შესავალი

თავი პირველი - პროფეტიზმი და ენიგმა

1.1 პროფეტიზმი - წინასწარჭვრეტითი სისტემა;

1.2. ენიგმის პოეტიკა ;

თავი მეორე - პროფეტიზმი და ენიგმა ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში

2.1. პანეგირიკი ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში, მიძღვნილი ხასიათის ლექსები;

2.2. შემოქმედებითი თავისუფლება ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში;

თავი მესამე - ანტიციპაციური ობერტონები ზვიად გამსახურდიას იგავებში

3.1. დროისა და სივრცის კონცეპტი ზვიად გამსახურდიას იგავებში;

3.2. კეთილისა და ბოროტის დიქტომია ზვიად გამსახურდიას პროფეტულ იგავთმეტყველებაში;

დასკვნა

გამოყენებული ლიტერატურა.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

თ ა ვ ი I - პროფექტიზმი და ენიგმა

1.1 პროფექტიზმი - წინასწარჭვრეტითი სისტემა. ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების სიღრმისეული ასპექტების გაგება ყოველად წარმოუდგენელია ბიოგრაფიული ესკიზის, პირადი ღირსებებისა და თვისებების გათვალისწინების გარეშე. მიუხედავად იმისა, რომ ზვიად გამსახურდია აქტიური პოლიტიკური ცხოვრებით გამორჩეოდა და სიჭაბუკიდანვე ქართული დისიდენტური და ეროვნულ-გამათავისუფლებელი მოძრაობის სათავეებთან იდგა, არასოდეს დაშორებია ლიტერატურას, მხატვრული სიტყვიერება მისთვის ყოველთვის „აზროვნების ლინგვისტური ეკვივალენტი“ (ბორხესი) იყო. კონსტანტინე გამსახურდიას სიყვარულით სავსე წერილებში შვილისადმი ნათლად ჩანს, თუ რა იდეებით იზრდებოდა ზვიადი - „გახსოვდეს, ეს ცხოვრება მოსაწყენზე მოსაწყენია, თუ ადამიანი არ იღვწის მაღალი და ზეადმტაცი ამბებისთვისო.“ ეს „ზეადმტაცი ამბები“ წარმოვაჩინეთ ნაშრომის პირველ თავში - გზა დისიდენტური მოძრაობიდან - საქართველოს პრეზიდენტობამდე, პრეზიდენტობიდან - მთაწმინდამდე, „გზა გოლგოთისა და გარადაუვალი აღდგომისა.“

მიუკერძოებელი მკვლევარი იმთავითვე შეამჩნევს, რომ უარსებითესი მოტივი ზვიად გამსახურდიას ცხოვრებისა და შემოქმედებისა არის თავისუფალი საქართველოსა და, ზოგადად, თავისუფლების იდეა. მწერლისა და მოაზროვნის თითოეული ნაბიჯი და ქმედება სწორედ ამ იდეიდან გამომდინარეობს. აკი ამბობდა კიდევ, როდესაც რაიმე დიდ საქმეს შეეწირება მისი მესვეური, ეს მოასწავებს ამ საქმის გამარჯვებასო. ილიას გზის გამეორებად მიიჩნევს როსტომ ჩხეიძე ზვიად გამსახურდიას გზას.

ზვიადს შეეძლო პროფექტული სიტყვით გამოეხატა თავისი წინათგრძნობები. ასტრალურ-სულიერი საოცრად შეერწყა ერთმანეთს მასში, რამაც განაპირობა ჭეშმარიტი ნათლის მდგომარეობასთან მიახლოება. ა. ნოვოდვორსკიას თქმით,

ზვიად გამსახურდია იყო ერთადერთი (!) დისიდენტი ყოფილ საბჭოთა კავშირში. ზემოთ დამოწმებული ფრაზით დისიდენტური მოძრაობის გამორჩეულმა რუსმა მოღვაწემ პოლიტიკურ წრეებს დისიდენტობის ნამდვილი არსი დაანახა. ზვიად გამსახურდიას ეპოქამდე პიროვნება არ იყო საზოგადოებრივი ცხოვრების პასუხისმგებელი შემოქმედი. ცხოვრების გარდაქმნას მოელოდნენ სოციალურ გარემოში განხორციელებული ცვლილებებისაგან და არა - პიროვნული და ეროვნული ნებისა და ცნობიერების გარდაქმნისაგან. ერთა ზნე-ჩვეულებანი საერთოდ უგულვებელყოფილი იყო ახალ სოციალურ მოძღვრებაში. დემოკრატიის იდეამ, იმ გამარტივებული და სწორხაზოვანი ფორმით, როგორითაც ის ჩვენში დამკვიდრდა, სავალალო შედეგები მოგვიტანა - გაათავისუფლა პიროვნება ზნეობრივი პასუხისმგებლობისაგან, დააკარგვინა ავტონომიურობა და ბუნებრივი უფლებები, პასუხისმგებლობა და თავისუფლება გადატანილ იქნა მასების რაოდენობრივ მექანიკაზე. სწორხაზოვანი დემოკრატიული მეტაფიზიკა არ მოითხოვს პიროვნების გარდაქმნას, შინაგან სულიერ ცვლილებებს. ფორმალურ დემოკრატიზმს არ აინტერესებს ერის ნება, მისი სული. მთავარია სახალხო მმართველობის ფორმალური პრინციპის დაცვა, მაგრამ ეროვნული ნება არის შინაგანი, სულის გარკვეული მიმართულება, რომელიც უნდა დაუპირისპირდეს დემოკრატიის ფორმალიზმს. ზვიად გამსახურდია ფლობდა ძალაუფლებას, ქრისტეს და ზარაბას გზას შორის არჩევანზე რომ მიუთითებდა, ზვიად გამსახურდია გულისხმობდა საღმრთო გზაზე მავალ ქართველს და არა ნიღბიან ცინიკოს-ეგოისტს. ზვიად გამსახურდიას პიროვნული თვისებების გასაღები მისი შემოქმედების ორ ნიშანსვეტში - პროფეტიზმსა და ენიგმატურობაში - უნდა ვეძიოთ, რაც მას განუმეორებელ და უაღრესად ინდივიდუალურ პიროვნებად წარმოგვიჩენს. რელიგიური კაცი და თავდადებული ქრისტიანი - აი, იდეალი ზვიად გამსახურდიასი.

პროფეტული მჭევრმეტყველების ფენომენი გვხვდება ისრაელში მეფეთა ხანიდან მოყოლებული, ვიდრე განდევნის შემდგომდროინდელი პერიოდის ჩათვლით. მსაჯულნი

(მაგალითად, ნათან წინასწარმეტყველი), ისევე, როგორც არაოფიციალური წინასწარმეტყველები, მაგალითად, ამოსი, მრავალგზის არიან დამოწმებული, მაგრამ ისრაელის ყველა წინასწარმეტყველი როდია ორაკული. ყველაზე აშკარად პროფეტიზმი ესაიას, იერემიას, დანიელისა და და ეზეკიელის წიგნებში ირეკლება. თავად წინასწარმეტყველის სტატუსი ბიბლიის სხვა პერსონა-პერსონაჟებსაც მიეკუთვნება, მაგალითად, აბრაამს, მოსეს, ელიას, ელისეს, ნათანს, იუდას და სხვ. როგორც ქრისტიანობაში, ასევე ისლამშიც წინასწარმეტყველება ყოველთვის აღფრთოვანებით, ზემთაგონებული გამოთქმებითაა გადმოცემული.

ნაშრომში მოკლედ განვიხილავთ წინასწარმეტყველებით ნიუანსებს ქრისტიანობასა და ისლამში, ასევე - ფსიქოლოგიაში (იუნგი, ლომბროზო).

ნეტარი ავგუსტინეს მიხედვით, წინასწარმეტყველი მომავალს კი არ ხედავს, არამედ - აწმყოს, რომლის მიხედვითაც იწინასწარმეტყველება სულის მიერ აღქმული თუ წარმოდგენილი მერმისი. ეს წარმოდგენები უკვე არსებობს და მომავლის წინასწარმეტყველნი თავიანთ სულშივე ჰვრეტენ მათ. წინასწარმეტყველების შეუმცნებლობას ხაზგასმით აღნიშნავდნენ დასავლელი მოაზროვნეები, რომელთა თვალსაზრისითაც, დრო წინასწარმეტყველების პერიფრაზადაც შეიძლება წარმოვიდგინოთ.

ლიტერატურული ნაწარმოებების წინასწარმეტყველება თავისებური და ინდივიდუალურია. თუ ლიტერატურულ ნაწარმოებებს ქრონოლოგიური რიგით დავალაგებთ, წინასწარმეტყველების არსი უფრო მკაფიო ვერ გახდება, რასაც წინასწარმეტყველების მეცნიერული თეორიები ისახავენ მიზნად. ჩოსერის წინასწარმეტყველება განსხვავდება ზვიად გამსახურდიას წინასწარმეტყველებისგან და არც ერთი მათგანი არ წააგავს, მაგალითად, მარლოუს წინასწარმეტყველებას.

ლიტერატურის შესწავლის ძირითადი ობიექტი, არსებითად, ენათმეცნიერული ხასიათისაა. პრობლემა, როგორც ჰაიდეგერმა დიდი ხნის წინ გამოთქვა „ყოფიერებასა და დროში“, ისაა, რომ წინასწარმეტყველების აღმნიშვნელი სიტყვები და ციფრები

დასავლურ ენებში, უპირველეს ყოვლისა, სივრცული ხასიათისაა და „წინასწარმეტყველებას სივრცედ გარდაქმნიან.“ ამიტომ შეუძლებელია წინასწარმეტყველების უშუალო რეპრეზენტაცია - ის განყენებისკენ ილტვის.

ლიტერატურაში ასახული წინასწარმეტყველების კრიტიკული ანალიზისას სამ კატეგორიას გამოყოფენ. ისინი მეტ-ნაკლებად შეესაბამება შუასაუკუნეობრივი ტრივიუმის სამ კატეგორიას – ლინგვისტური განსწავლის საფუძველს შუა საუკუნეებში: გრამატიკას, ლოგიკასა და რიტორიკას. გრამატიკულ კვლევებში – მაგალითად, ჟერარ ჟენეტის სამტომეულში, განხილულია ლიტერატურაში წინასწარმეტყველების ასახვის თემატური რეპრეზენტაციები, რაც, მეტ-ნაკლებად, ემყარება ამ რეპრეზენტაციების ენას. წინასწარმეტყველების რიტორიკული ინტერპრეტაციებისას ლიტერატურაში იმ ხერხებს გამოყოფენ, რომელთა მეშვეობითაც განსაკუთრებული და ბუნდოვანი მხატვრული ენა გამოიყენება ამ იდუმალი ფენომენის – წინასწარმეტყველების ასახვის მიზნით.

პროფეტულობა იმაში გამოიხატება, რომ შემოქმედს უნდა ხელეწიფებოდეს დროის ჰიპოსტაზების საიდუმლოებათა წვდომა, მომავლის განჭვრეტა, წარსულის გამოცდილებიდან სასიცოცხლო ძალებით გამსჭვალვა და აწმყოდან მომავლის პერსპექტივის დანახვა. პასაჟში განვიხილავთ ზემოთქმულის რეპრეზენტაციას ფიოდორ დოსტოევსკის, ნიკოლაი გოგოლის, ლევ ტოლსტოის, ფრიდრიხ ნიცშეს, ჰერბერტ უელსის, კურტ ვონეგუტის, მარკ ტვენის, ფრანც კაფკას, კარლ გუსტავ იუნგის, ბენჯამინ დიზრაელის, ალბერ კამიუს, ქართველ ავტორთაგან კი - ნიკოლოზ ბარათაშვილის, კონსტანტინე გამსახურდიას, ოთარ ჩხეიძის შემოქმედებაში.

1.2. ენიგმის პოეტიკა. საბერძნეთში ძვ. წ. აღ. მეხუთე საუკუნეში სიმბოლო და ალეგორია უკავშირდება ტერმინ *ანიგმას* (*ენიგმას*). ალეგორიას (ბერძნ. „სხვაგვარად თქმა“) „ანტიკურობის ლექსიკონი“ განმარტავს როგორც რიტორიკის ფიგურას - განვრცობილ,

ფართო შედარებას. აბსტრაქტული ცნებებისა და საგანთა ურთიერთმიმართებების სახეობრივი წარმოდგენა მხატვრობაში აპელესის, ლიტერატურაში კი - ჰომეროსის დროიდან იწყება, ტრადიციას ელადაში განაგრძობენ ჰესიოდე და არქილოქე, მოგვიანებით კი, უკვე რომში - ვერგილიუსი, ჰორაციუსი და ოვიდიუსი. პირველ კლასიკურ ალეგორიულ ტექსტად მიჩნეულია პრუდენციუსის „ფსიქომაქია“, რომლის რემინისცენციებსა და ალუზიებს აქტიურად იყენებდნენ შუა საუკუნეებში. „ანიგმა“ „გამოცანად“/„დაფარულად“ ითარგმნება, მაგრამ ანტიკურ სამყაროში არსებობდა სხვა ტერმინიც - „გრიფოსი“, რომელიც გამოხატავდა სიტყვიერ თავსატეხებს - მარტივ კალამბურებსა და ილეთებს ასოებით, რომლებიც ამოხსნისთანავე უინტერესო ხდება (მაგალითად, სფინქსის გამოცანა - რთული მეტაფორა, რომელიც სააზროვნოდ გვაქეზებს, ყოფის არსს გვიხსნის ოიდიპოსის იგავის წყალობით).

ენიგმა რჩება მნიშვნელოვან ტერმინად ნაწერისა, რომელიც ინტერპრეტაციის სურვილს აღძრავს. ტერმინ საიდუმლოს/დაფარულის/იდუმალის კლასიკურ, შუასაუკუნეობრივ და თანამედროვე სალიტერატურო კულტურაში გამოყენება გულისხმობს ისეთი დაფარული ხერხისა და სტილის აღიარებას, რომელიც უპირისპირდება დიდაქტიკურ-ეზოთერულ განსაზღვრას. როგორც დიდაქტიკური, ასევე ეზოთერული ტექსტი ცდილობს, მკვეთრი საზღვარი გაავლოს შინაგანსა და გარეგანს შორის მაშინ, როდესაც ენიგმური იწვევს მკითხველს უსასრულო ჭვრეტისაკენ, აქეზებს ინტერპრეტაციისათვის, რაკი ორიენტირებულია არტიკულაციას აღმატებულ რეალობაზე. ძველად სალიტერატურო ხელოვნება (დღევანდელი გაგებით, გრამატიკა და რიტორიკა) საიდუმლოს/დაფარულს/იდუმალს (ენიგმას) განსაზღვრავდა, როგორც წინასწარი განზრახვით გადმოცემულ ბუნდოვან ალეგორიას, რაღაც საშუალოს ღიაობასა და დაფარულს, გამჭვირვალესა და გაუმჭვირვალეს/ბუნდოვანს შორის.

„ახლა ბუნდოვნად ვხედავთ, როგორც სარკეში, მაშინ კი პირისპირ ვიხილავთ; ახლა ნაწილობრივ ვიცი, ხოლო მაშინ

შევიცნობ, როგორც თავად შევიმეცნები. ჯერჯერობით კი ეს სამია: რწმენა, სასოება და სიყვარული. ხოლო ამათში უმეტესი სიყვარულია“ - ახალ აღთქმაში ეს ერთადერთი განსაზღვრებაა ენიგმისა, რომელიც ასახავს ადამიანის მიერ ღვთაებრივი ცოდნის შემეცნების ზღვრულობას, არააბსოლუტურობას.

იმის აღნიშვნით, რომ არაფერია უფრო დიდი საიდუმლო, ვიდრე ჩვენივე თავი, ავგუსტინე იკვლევს ცნობიერ(ებ)ის გამოცდილებას. საბოლოოდ, ის პოულობს ადამიანის გონების „მონაწილეობის“ კვალს სიტყვის (ლოგოსის) განხორციელებაში - იოანეს სახარების ექსპოზიცია - „პირველითგან იყო სიტყუაი“ - ყველაზე საიდუმლო გამოცანად, ყველაზე ტევად ენიგმად მიაჩნია.

შუასაუკუნეობრივი საღვთისმეტყველო კონცეფციით, სამყარო აღიქმებოდა ღვთაებრივის გამომჟღავნებად, ანარეკლად. მთელი ბუნება და ისტორია სავსეა გამოცანებით/დაფარულით - ფარული ენიგმებით, მინიშნებებით.

კითხვის ბერული პრაქტიკა და მედიტაცია ოდითგანვე წმინდა წერილს აღიქვამდა სამყაროს ენიგმური შიფრის გასაღებად. შუასაუკუნეების რელიგიური შრომები და ენციკლოპედიები ლათინურ სიტყვას - „სარკესაც“ - ამავე მნიშვნელობით იყენებენ. ენიგმურის პოტენციალი უსამანოა საღვთო და ადამიანურის საიდუმლოებების წარმოჩენისას, როგორც, მაგალითად, დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივ კომედიაში.“

შუა საუკუნეების ეკლესიას უზარმაზარი გავლენა ჰქონდა პოეზიაზე და ისიც, ენიგმურის ნაცვლად, ეპოქის კანონიკიდან გამომდინარე, უფრო დიდაქტიკურ-ეზოთერული იყო. თომა აქვინელის მიერ შედგენილი კატეხიზმო პოეტთა შთაგონების წყაროდ იქცა.

რელიგიური კლიმატი თანდათან უფრო არასახარბიელო შეიქნა ენიგმური პოეზიისთვის. რამდენადაც კულტურა უფრო და უფრო სეკულარული ხდებოდა, ის საიდუმლო მოდუსების სათამაშო არენად იქცა, რომელიც თითქოს „ჰორიზონტალურ სიბრტყეზე“ გადავიდა - ადამიანურ სივრცეში.

ენიგმა, ერთგვარად, იქცევა ნეოკლასიციზმის ალტერნატივად, რამდენადაც კლასიკური ლიტერატურა ამჟობინებს დახვეწილსა და მკაფიოს - საპირისპიროდ ბუნდოვანისა და რთულისა (მაგალითად, ჯონ დონის სტილი, რომელიც მეტაფიზიკის ელემენტებს შეიცავს, უპირისპირდება ბენ ჯონსონის კლასიციზმს. ისევე, როგორც რომანტიზმს უორდსვორთისა და კოლრიჯისა, მეთვრამეტე საუკუნის კლასიცისტური სტანდარტების საპირისპიროდ, როდესაც რელიგიური დისკურსი არ იწონებს ამა თუ იმ ტიპის თამაშს, რომელიც აუცილებელია რეალობაზე შეხედულების ამგვარი კულტივირებისათვის).

ლიტერატურა იქცევა ერთგვარ ალტერნატივად, როგორც მას აღიქვამდნენ მეთიუ არნოლდი, თომას ელიოტი და ე.წ. „ახალი კრიტიკოსები“, რომლებიც ოპერირებდნენ ანტიკური ენიგმური სახელებით (ნაშრომში განვიხილავთ ენიგმათაგან ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებულს - ქვაბს (გამოქვაბულს) - აქტუალურს ქრონოტოპულად უაღრესად დაშორებულ კულტურებსა და ცივილიზაციებში (მაქფელაქის (ბიბლია), ემპედოკლეს, პლატონის, არისტოტელეს, ავალონის (მეფე არტურის), ფარნავაზის, „ვეფხისტყაოსნის“... „ქვებები“).

ლიტერატურული ტექსტის ენიგმური წინასწარმეტყველება განსხვავებული, თავისებური და ინდივიდუალურია. წინასწარმეტყველების აღმნიშვნელი სიტყვები და ფიგურები (ფრაზა-კონსტრუქციები) დასავლურ ენებში, უპირველეს ყოვლისა, სივრცული ხასიათისაა და, როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, „წინასწარმეტყველებას სივრცედ გარდაქმნის“, ამიტომ შეუძლებელია წინასწარმეტყველების უშუალო რეპრეზენტაცია.

სიმბოლოს არსზე გამოწვლილვით მსჯელობს ცნობილი რუსი ლიტერატურათმცოდნე ალექსეი ლოსევი წერილში „სიმბოლოს ლოგიკა“, რომელშიც აღნიშნავს, რომ „სიმბოლოდ გარდაქმნილ-აბსტრაქტირებული აზროვნება თავის მიერვე „უკუგდებულ“ ობიექტურ რეალობას უბრუნდება“ - ეს უკვე განსხვავებული რეალობაა - ინტერპრეტირებული (აბსტრაქტირება ინტერპრეტირებას გულისხმობს).

ლიტერატურისგან მკითხველი მრავალ რამეს მოელის. პოსტმოდერნიზმის ეპოქაში მათში ჭეშმარიტების ძიება სულ უფრო და უფრო ჭირს. ზოგადად კი, ლიტერატურული ჭეშმარიტებისა და სიმართლის საკითხი ყოველთვის რთული იყო.

ზ. გამსახურდიას აზრით, ალეგორიას მოკლებული ლიტერატურა შიშველი ფაქტოლოგიაა, რომელსაც განზოგადების უნარი არ გააჩნია და ამის გამო ვერსცდება ემპირიულ სინამდვილეს. ამავეს აცხადებდა კ. გამსახურდია, „პოეტური ნაწარმოები უთუოდ წააგავს შიფრით ნაწერს. ამ შიფრის დახსნა არცაა საჭირო, მაგრამ ჟამიდან ჟამზე პოეტი იძულებული ხდება, ეს ჩაიდინოს და ცნებების ენით ელაპარაკოს მკითხველსო.“ ზვიად გამსახურდიას იგავები პროფეტული ბუნებითა და ენიგმატურობით იქცევენ მკითხველისა თუ მკვლევართა ყურადღებას. ვიზიარებთ ინგა მილორავას თვალსაზრისს, რომ ლაკონიური, ზუსტი, კომპოზიციურად შეკრული და ნათელი იგავები შეიცავს სათქმელს, რომელიც ორმაგადაა კოდირებული (პასაჟში გაანალიზებულია „თერსიტე“, „სასწორთვალა და უწონადი ხმის ჭაბუკი“, „მგელთავა და ამალღობის ციხე“).

თავი II. პროფეტიზმი და ენიგმა ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში

2.1. პანეგირიკი ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში, მიძღვნილი ხასიათის ლექსები. ზვიად გამსახურდიას პატრიოტიზმი თემატურად ერთგვარი ტრადის სახით შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ – ძეგლები, გმირები და მსოფლიო ლიტერატურა. ზვიად გამსახურდიას პოეზია, ძირითადად, პანეგირიკულ ხასიათს ატარებს - ის მიძღვნილია (მიძღვნაა ქართული ხუროთმოძღვრული ძეგლებისადმი, საქართველოსთვის თავდადებული თუ შეწირული გმირებისადმი და მსოფლიო ლიტერატურის გამოჩენილი პოეტ-მწერლებისადმი).

ზვიად გამსახურდია, როგორც ეპოქის ყველა პოეტი, სამოციანელებიდან მოყოლებული, გალაკტიონის გავლენას განიცდის (მის პოეზიაში ბევრია ვარდებით, ოლარებით, უძირო ღამეებით, სამშობლოში ხეტიალით, სიფაქიზითა და აღმაფრენით სავსე სტრიქონი), რასაც ძალიან მალე აღწევს თავს. მთელი პოეზია ზვიად გამსახურდიასი დამოუკიდებელი მსოფლგანცდის ანარეკლია. პასაჟში განვიხილავთ ფსალ-მუნური მხატვრული ქსოვილის მქონე ლექსებს, რომლებშიც ირეკლება ღრმადმორწმუნე ლირიკული გმირის სულიერი რელიგიური ექსტაზი, განწყობა, ლირიზმი. გამსახურდიას შემოქმედებაში ჩნდება პროფეტიზმის ელემენტები, უცდომელია წინასწარმეტყველება, ოსტატურად მოქცეული მხატვრულ ყალიბში. პროტაგონისტმა იცის, რომ უნდა დალიოს „სასუმელი“ მოწამეობის გვირგვინის დასადგმელად. მისი ზმანება აშკარად წინასწარმეტყველურია. პროფეტული დრო მიდმიერია, დრო პროფეტს მთლიანობაში ეძლევა და არა - ნამყოფ, აწმყოფ ან მყოფადად დანაწევრებული.

მეოცე საუკუნეში პოეზიის წინასწარმეტყველური ფუნქცია საფუძვლიანადაა შესწავლილი (ვგულისხმობთ, განსაკუთრებით, მუხრან მაჭავარიანის, ანა კალანდაძის, მურმან ლებანიძის პოეზიის პროფეტულ შრეებს),

ლექსებში „აღბათ...“, „მიძღვნა“ (სონეტი) პროფეტული და

ენიგმური შერწყმულია, პოეტი არღვევს დრო-სივრცის საზღვრებს, პოეტი-წინასწარმეტყველის პოეზიისთვის დამახასიათებელია არა მხოლოდ კომუნიკაციური, არამედ - მეტაკომუნიკაციური ფუნქცია, რომელიც გათვლილია მაქსიმალურად ფართო აუდიტორიაზე, მათ შორის, მომავლიდან წარსულისკენ და პირიქით.

ლექსი-ტრილოგია „სიონის ელეგია“ ინისა და იანის ხვეულს მოგვაგონებს, სამყაროსეული კეთილ-ბოროტით. პოეზია აქ მანუგეშებლის როლს ასრულებს, წარმოჩნდება ალეგორია - საშუალო გამჭვირვალესა და ბუნდოვანს შორის. ზვიად გამსახურდიას პირადი მომავლის საიდუმლო სერობის მისტერიასთან შედარება ესქატოლოგიური წარმოსახვის ნიმუშს წარმოადგენს. საზოგადოებრივი დრამა პირად ტრაგედიად გარდაიქმნება. ზვიად გამსახურდიამ კარგად უწყოდა, რომ ეგოცენტრისტული განწყობებით არაფრის შექმნა არ შეიძლება, ის ახერხებდა და აერთიანებდა ასკეზასა და შემოქმედებით ცხოვრებას. ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებაში არის თავისებური ასკეზა და თვითშეზღუდვა, მაგრამ ეს ასკეზა არაა მიმართული პირადი სრულქმნისა და პირადი გადარჩენისაკენ (თუმცა, არც უამისობაა). საზღვარი ზვიადისა და მერაბის პიროვნებებს შორის წაშლილია, სადაც მოიაზრება ერთი, იქ - მეორე. უნდა აღინიშნოს, რომ „ქრისტესმიერიძმები“, „ქარიშხლისძენი“, „მწუხარესახისრაინდები“, ძმადნაფიცები წინასწარ ჭვრეტდნენ თავიანთ/ერთმანეთის ბედსა და ტრაგიკულ აღსასრულს. 1978 წლის 12 აგვისტოს დაწერილ ლექსში „ძმას ქრისტესმიერს“, მერაბ კოსტავამ წინასწარგანცდის უტყუარი ალღოთი განჭვრიტა ზვიადის ბედისწერა, საოცარი პორტრეტი დაგვიხატა „დევების დამამხობელი“ ზვიადისა. ახსნა ზვიადის ფენომენი, რომელშიც შეკრა ზნესრული ადამიანის, ერისთვის თავდადებული მოღვაწის, ერის წყლულისთვის მარტვილის სახე, გამოკვეთა ზვიადის პიროვნული თვისებები და სიდიადე, მისი რელიგიური და ეროვნული იდეალები, მისი როლი ეროვნულ-გამათავისუფლებელ მოძრაობაში, ერის სულიერ-ზნეობრივ წრთობაში და აქვე იწინასწარმეტყველა მისი მომავალი ბედი და უკვდავების იდეაც. „ერზე მჭვუნვარე ძმას“ ემოციურ სტრიქონებს

უძღვნის ზვიად გამსახურდიაც და წინასწარმეტყველებს მოწამებრივი გვირგვინით შემკული მეგობრის გარდაუვალ საყოველთაო აღიარებასა და უკვდავებას.

ზვიად გამსახურდია არა მარტო საამქვეყნო, არამედ საიმქვეყნო ფიქრებსა და წინათგრძნობებსაც კი არასდროს მოუსვენებია - რელიგიურ ექსტაზში არის გარდაუვალი აუცილებლობა, კანონზომიერება, ბედისწერულობა.

წინასწარმეტყველება თავისი არსით არაფრისგან ქმნადობას გულისხმობს. არაფერი იმად გარდაიქმნება, რაც არყოფნიდან ყოფიერში გადასვლას გულისხმობს. ასეთ ყოფიერში მსხვერპლშეწირვა გარდაუვალი გვირგვინის შარავანდედია. ზვიად გამსახურდიამ უწყოდა, რომ წინასწარმეტყველება არ არის მატერიისა და ენერჯის გადანაწილება და, ამდენად, არაევილუციურია. ევოლუციაში ახალი არაფერი იქმნება, მხოლოდ ძველი გადაინაცვლებს. პროფეტული ენიგმა - ასე შეიძლება ეწოდოს აფრაზე გაკრული გველის მეტაფორას. ხომ არ არის ეს ათასწლეულეულით შეკრული სატანა ზეშთასამყაროს, მართლისა და მტყუანის გარჩევის, უფლის მეორედ მობრძანების შემდგომ საღვთო მეუფების დადგომის სიმბოლო? ავტორი თავისთავს ელაპარაკება, რადგან პროფეტიზმი გამოსხივებისა და დაბადებისაგან პრინციპულად განსხვავდება. ზვიად გამსახურდიასთან პროფეტიზმი სიცოცხლის უდიდესი საიდუმლოა, ახლის წარმოქმნის ან ქმნადობის საიდუმლო, არაფრისგან გამოყვანილი, არაფრისგან გამომდინარე და არაფრისგან დაბადებული „შავი ლაქა, დანთქმული მარადიულ ბნელში.“ მარადიული ბნელის სიშავე სწორედ რომ არაფრის კვინტენსენციაა, იმ ქაოსისა, სადაც, შესაქმის მიხედვით, სული ღვთისა მიმოიქცეოდა სამყაროს შექმნამდე - დროისა და სივრცისმიდმიერი. ეს არის საიდუმლო საწყისის, პირველადის - სამყარომდელი.

2.2. შემოქმედებითი თავისუფლება ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში. თავისუფალი შემოქმედების საიდუმლო თავისებურად ახსნილია ბიბლიურ-ქრისტიანულ სწავლებაში ღმერთის მიერ

სამყაროს შექმნის შესახებ. ღმერთმა სამყარო შექმნა თავისუფლად და თავისუფლებისაგან. სამყაროს შექმნა საღვთო გამოსხივება (ემანაცია) კი არა, დაბადება, შესაქმე (კრეაციონიზმი) იყო, ევოლუცია კი არა, - შემოქმედება, ანუ - აბსოლუტური სიახლე. შემოქმედება იმიტომაცაა შესაძლებელი ამ სამყაროში, რომ სამყარო შექმნილია, არსებობს მისი შემოქმედი. ადამიანიც, რომელიც სახე და ხატია ღვთისა, შემოქმედი და მოწოდებულია შემოქმედებისაკენ. კონსტანტინე ჭიჭინაძისადმი მიძღვნილ ლექსში „კენტავრების აურზაური“ ლოგოსი იფეთქებს. ესეც ალეგორიაა - ქაოსზე ღვთის სულის გადმოსვლისა და მისგან საღვთო წესრიგის შექმნის შესახებ, მაგრამ აქ მთავარია მონსალვატის ნელი ანთება. მონსალვატი იგივე მუნსალვეშია ეშენზახის თხზულებიდან „პარციფალი.“ ინგლისელები მხარს უჭერდნენ ვერსიას, რომლის თანახმადაც, იოსებ არიმათიელმა მოგზაურობისას ბრიტანეთს მიაღწია და წმინდა რელიკვია - უფლის სისხლით სავსე გრაალი იქ დამალა, სახელგანთქმული გლოსტენბერის სააბატოში. „მრგვალი მაგიდის“ მხოლოდ რამდენიმე წევრს მიეცა უფლება, ეხილა გრაალი. ლეგენდის თანახმად, ქრისტეს სისხლმა საოცარი თვისებები შესძინა თასს. ვინც იქიდან იხმევდა, კურნებას, ცოდვათა მიტევებასა და უკვდავებას მოიპოვებდა. „მონსალვატის ნელი ანთება“ ნამდვილად გულისმობს გრაალის საოცარ თვისებებს, ქრისტეში გადარჩენასა და შემოქმედებით ამონათებას. პროფეტიზმს აქვს რთული შედგენილობა - ის არა მხოლოდ თავისუფლებას გულისხმობს, ჩანასახში ადამიანის უქმნად თავისუფლებას, არამედ - ტალანტს, ნიჭს (ნიჭი - საჩუქარი), რომელიც ღვთაება-შემოქმედისაგან ეძლევა ადამიან-შემოქმედს. ადამიანი თვითონ არაა „დამნაშავე“ თავის ნიჭსა თუ გენიალობაში. არაფერი იმაზე სასაცილო და დამამცირებელი არაა, ტრახახობდე ნიჭით, იმით, რაც გაჩუქეს, რაშიც შენი დამსახურება მინიმალურიც არაა.

ზვიად გამსახურდიას პასუხი ღვთის მოწოდებაზე არ შეიძლება მთლიანად შედგებოდეს იმეღემენტებისაგან, რომელსაც ღმერთი იძლევა და რომელიც ღვთისგან გამომდინარეობს. რაღაც ადამიანისაგანაც უნდა გამომდინარეობდეს, და სწორედ ეს „რაღაც“

არის, უპირატესად, ღვწა-შემოქმედება, ახლისა და არარსებულის შექმნა. ეს რაღაც სხვა არაფერია, თუ არა თავისუფლება, რომლის გარეშეც არ არსებობს წინასწარმეტყველური შემოქმედებითი აქტი. პროფეტული თავისუფლება არაფრით განსაზღვრული არ არის და იძლევა პასუხს საღვთო მოწოდებაზე შემოქმედებითი ქმნადობის თაობაზე, მაგრამ - ტალანტთან, გენიასთან შეერთებით, რომელიც მიღებულია ღმერთის მიერ შექმნილი სამყაროსა და იმ მატერიალური მასალისაგან, რომლითაც შექმნილია სამყარო. შემოქმედებითი აქტი ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში, ასევე, მადლისა და თავისუფლების ნარევია, ღმერთისგან ადამიანს მიემართება და პირუკუ.

კრიტიკულ ლიტერატურაში შენიშნულია, ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში იკვეთება პირველადი შემოქმედებითი აქტი, რომელშიც ადამიანი ღვთის წინაშე დგას და მეორეული აქტი, რომელშიც პოეტი ხალხისა და სამყაროს წინაშე დგას. არსებობს პირველადი შემოქმედებითი ინტუიცია, შემოქმედის შემოქმედებითი ჩანაფიქრი, როდესაც მას ჩაესმის მუსიკა, წარმოუდგება თვალწარმტაცი პოეტური სახე, შინაგანი, რომელიც არ არის გახსნილი და გამოგონებული, პოეტის სიყვარულის შინაგანი შემოქმედებითი ბუნება, რომელიც ჯერ არაფრით გამოხატული არ არის.

მეორადია შემოქმედებითი აქტი, რაც იმასთან არის დაკავშირებული, რომ ზვიად გამსახურდია აქტიური, ყველაზე თვალსაჩინო პიროვნებაა. შემოქმედებითი პროდუქტების რეალიზაცია იწყება - იწერება წიგნი და აქ ის მჟღავნდება, რასაც შემოქმედებაში ოსტატობა ეწოდება. პირველადი შემოქმედებითი აქტი ჯერ კიდევ სულაც არ არის ხელოვნება. შემოქმედება მეორადია და მასში შემოქმედებითი ცეცხლი ცივდება. ყოველგვარი შემოქმედება კანონს ემორჩილება და მასში მადლი და თავისუფლება მოქმედებს ისევე, როგორც პირველად შემოქმედებით აქტში. ამაშია შემოქმედის ტრაგედია და პოეტური შემოქმედების საზღვარი. ფინალში კი შემოქმედების საშინელი სამსჯავროა - შინაგანი შემოქმედებითი აქტი ცეცხლოვანი

მომრავიდან, სამყაროს სიმბიმიდან უნდა გამომდინარეობდეს და სამყაროს ძლევა უნდა იყოს.

ბუნებისა და პირველადი შემოქმედებითი პროცესის შეერთება, რომელიც მიისწრაფვის პირველწყაროსკენ, ტალანტით, შემოქმედების რეალიზაციის ნიჭით აყალიბებს ძლიერ საყურადღებო პოეზიას.

ზვიად გამსახურდიას პოეზია შესანიშნავად აჩენს პოეტის ეტიკურ თვისებებს. ცნობილია, რომ გენიალური შემოქმედი შეიძლება იყოს ლოთი, ზნედაცემული და ა.შ. პოეტური, და, ზოგადად, შემოქმედება ეტიკის კანონს მიღმაა და სხვაგვარ ეტიკას გულისხმობს, ვიდრე, მაგალითად, მონანიების ეტიკაა. შემოქმედი მართლდება თავისი შემოქმედებით, თავისი შემოქმედებითი გმირობით. ზვიად გამსახურდია ამ მხრივაც გამონაკლისს წარმოადგენს, რადგან საყოველთაოდ ცნობილია მისი ზნეობრივი თვისებები, ცხოვრების წესი და ა.შ. ის ეთანადება იმ სულისკვეთებას, რომელსაც ხან აშკარად, ხან შეფარვით გამოხატავს ხოლმე. მიმართვის ფორმით დაწერილ ლექსთა შორის საუკეთესოა ტექსტი, რომლის რეფრენიც - „მეუფეო ზეცათაო“ ალუზიაა, ზოგადად, ქრისტიანული ლოცვისა, ასევე - დავით გურამიშვილისეული - იესოსადმი მიძღვნილი ლექს-ფსალმუნისა (განსაკუთრებით რეფრენისა - „დიდება, მოთმინებასა შენსა, უფალო, იესო!“). პოეტი დაინტერესებულია გადარჩენითაც და დაღუპვითაც. ივიწყებს თავის პოეზიაში საკუთარ პიროვნებას, უარყოფს თავისთავს. თავად შემოქმედება ყოველთვის მსხვერპლს გულისხმობს. ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში პროფეტოზში ყოველთვის თვითგადალახვა, ჩაკეტილი სამყაროდან გამოსვლაა, ივიწყებს გადარჩენას და გამუდმებით ზეადამიანურ ღირებულებებზე ფიქრობს. ეს ზეადამიანური ქრისტესმიერი თვისებებია, რომელიც მართლაც გამოდგება ამ ღირებულებების ყველაზე უფრო პოზიტიურად წარმოსაჩენად. ჩნდება პროფეტული განცდა საქართველოს თავისუფლების გარდუვალობისა, რაც ზვიად გამსახურდიას საჯარო გამოსვლებში მრავალჯერ აღუნიშნავს - ის, რომ ქვეყნის ვარამთა

ტვირთმზიდველობა ჯოჯოხეთიდან ამოიყვანს ცოდვილ ადამიანს.

პროფეტული პოეზია გულისხმობს პირადი სრულქმნის დავიწყებას, პირად მსხვერპლშეწირვას. ზვიად გამსახურდიას შემოქმედების გზა გმირული გზაა, მაგრამ - განსხვავებული თვითსრულქმნისა და გადარჩენისაგან.

როგორია პროფეტული ხელოვნების მნიშვნელობა ეთიკაში? ზვიად გამსახურდიას აზრით, უპირველეს ყოვლისა, ეთიკამ უნდა დააყენოს საკითხი ნებისმიერი (ნებელობითი) შემოქმედების დანიშნულების შესახებ, მიუხედავად იმისა, შემოქმედებას კავშირი აქვს თუ არა ზნეობრივ ცხოვრებასთან. ზვიად გამსახურდიას პროფეტული სულისკვეთება ზნეობრივი აქტის შემოქმედებით მნიშვნელობასაც ეხება. კანონისა და ნორმის ეთიკისთვის ჯერ კიდევ უცხოა შემოქმედებითი აქტის ზნეობრიობა და ამიტომ გარდაუვალია გადასვლა შემოქმედებით, ადამიანის ჭეშმარიტი მოწოდებისა და დანიშნულების ეთიკაზე. ზვიად გამსახურდიასათვის შემოქმედებითობა ან პროფეტული შემოქმედებითი დამოკიდებულება საერთოდ ცხოვრებისადმი ადამიანის არა უფლება, არამედ მოვალეობაა.

თავი III - ანტიციპაციური ობერტონები ზვიად გამსახურდიას იგავებში

3.1. დროისა და სივრცის კონცეპტი ზვიად გამსახურდიას იგავებში. სივრცე და დრო უძველესი დროიდან ყურადღების საგანი იყო. ჯერ კიდევ არისტოტელე წერდა ტოპოსზე, ანუ მოქმედების ადგილის - მხატვრული სივრცის პროტოტიპზე. მხატვრული სივრცისა და დროის კონცეფცია ყველაზე სრულად განვითარდა მე-20 საუკუნეში. კონცეფცია, როგორც ლიტერატურის ფორმალური შინაარსის კატეგორია პირველად გამოიყენა მ.მ. ბახტინმა, რომელმაც დეტალურად აღწერა ქრონოტოპის რამდენიმე ძირითადი ტიპი - ჟანრის სტრუქტურული კანონი, რომლის მიხედვითაც ბუნებრივი დრო-სივრცე დეფორმირდება მხატვრულად. ქრონოტოპი იგავში ჩვეულებრივია, რაც, ძირითადად, განპირობებულია მკითხველზე ორიენტაციით. დროისა და სივრცის ორგანიზება ვერ გამოიხატება განსაკუთრებული მრავალფეროვნებით, დრო და სივრცე შემოსაზღვრულია, წარმოდგენილია ლაკონიური მონასმებით. ზვიად გამსახურდიას ნაწარმოებებში აისახება დროის ფილოსოფიური, თეოლოგიური ან მეცნიერული გაგება, დროისა და სივრცის ურთიერთმიმართების პრობლემა კი ისტორიული პირობის ალეგორიული გამოხატვის მიზნით ოსტატურად აქვს გამოყენებული იგავში „თერსიტეს გაცოცხლება.“ რეტროსპექტულად არის დანახული დრო - დროის მანქანის გამოგონებით. მზერა აწმყოდან წარსულისაკენ მიიმართება, ცოცხლდებიან გარდასულ დროთა გმირები. სქემა აწმყოდან წარსულისაკენ, წარსულიდან მომავლის მიმართულებით სვლაა. თერსიტეს ექსტაზი სივრცულ ხასიათს იძენს.

პასაჟში განვიხილავთ დროსთან მიმართებით ნეტარი ავგუსტინეს, პოლ ვალერის, მიხაილ ბახტინის, ზლეუ პასკალის მოსაზრებებს. ზვიად გამსახურდიას იგავში სიტყვა „დროის“ მნიშვნელობა, როგორც ჩანს, აღემატება, ზოგადად, ენაში მისი ჩვეულებრივი მნიშვნელობების ჯამს - დრო, თერსიტეს წარმოდგენით, არსებობს მხოლოდ ჩანაწერის სახით. ესაა უსაზმნო ზღაპარი, უთავბოლო თხრობა. პასაჟები ურთიერთშეთანადებული

არაა, არც მარცვლებია მწყობრად შეკავშირებული სიტყვებსა და წინადადებებში. ირონია და დრო შეიძლება წარმოდგინოთ ალეგორიის (თერსიტეს - აბსოლუტურად უარყოფითი გმირის პორტრეტის) მეშვეობით, ზუსტად ისევე, როგორც ნული მათემატიკაში წარმოდგენილია ერთის წყალობით – ესე იგი, იმის მეშვეობით, რომ ნულს გავიაზრებთ როგორც ერთ რაღაცას, მაგალითად – ცარიელ სიმრავლეს.

დროითი წარმოდგენა, ფურცელზე სიტყვათა სივრცული, თანმიმდევრული განლაგების მეშვეობით, ნარატივში ხშირად სიმბოლიზებულია ფაქტობრივი მოგზაურობებით. ზემოთქმულის ნიმუშია თერსიტეს თავგადასავალი, რომელიც აყალიბებს „თერსიტეს“ ნარატიული სტრუქტურის ფორმებს. ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებაში ის, რის რეპრეზენტირებაც შეუძლებელია, მაგრამ, რის ალეგორიული სიმბოლიზება იგულისხმება და სახელდება, არის დრო. ზვიად გამსახურდიას მიერ დროის ალეგორიული გამოხატვის უპირველესი საშუალებაა ადამიანის სხეულის მოძრაობა სივრცეში. გამსახურდიასთვის ადამიანის უბედურება ისაა, რომ ის შეზღუდულია, მისი ყოფიერება ზღვარდებულია დროით. მსოფლზედვა შეიძლება შევადაროთ იმ ადამიანის მდგომარეობას, რომელიც ღია მანქანაში ზის და უკან იყურება - მის ირგვლივ განუწყვეტლივ ირხევა, თრთის უფორმო ლანდები, ჩრდილ-ნათელი ზევით მიიკლაკნება და მხოლოდ შემდეგ, როდესაც ოდნავ იკვეთება პერსპექტივა, ყოველივე ეს იქცევა ხეებად, ადამიანებად და ავტომანქანებად. ეს სივრცული სახე შესანიშნავი სიმბოლოა დროისა, რომელიც დევს მოვლენასა და ამ მოვლენის გაცნობიერებას შორის. ის განსაზღვრავს ავტორის მიერ თავისი განწირულობის შეგრძნებას. თერსიტე მოგზაურობს მეტაფორულად ან, ყოველ შემთხვევაში, ტროპოლოგიურად, რადგან ეს მოგზაურობა იმდენადვე მეტონიმურია, რამდენადაც - მეტაფორული, მაგრამ თვითონ, პერსონალურად, არ იცვლება.

ზვიად გამსახურდიას მრწამსით, ადამიანს არ შეუძლია გაღწევა დროითი რიგიდან მარადისობაში. ის აღწევს, ან სურს, შეაღწიოს დროში. დროში შესაღწევად საჭიროა თავი დავიხსნათ

ყალბი დროისგან, რომელშიც მოვლენები ერთმანეთს წრფივად მიჰყვება (გახრწნის გზით) ერთდროულობას ან „ყოველთვისში“ და, მისი აზრით, დრო სწორედ ესაა. ზვიად გამსახურდიასათვის დრო არაა არც ერთდროულობა (როგორც, მაგალითად, დიდ ამერიკელ მწერალ სტივენ კინგთანაა), და არც წარსულის, აწმყოსა და მომავლის კონტინუალური ურთიერთმიმართება. დრო არის ინტენსიური ხანმოკლე პაუზების (ისევე, როგორც უამრავი მცირე მოვლენის) მეშვეობით თანაზომიერად დანაწევრებული ნაკადი.

იგავში „კეთილგონიერი ექიმი“ ავტობიოგრაფიული ასპექტია ასახული, რომელსაც „ქრისტესთვის კომპრომისი“ შეიძლება ეწოდოს. ექიმის პერსონაჟში თვით ავტორი მოიაზრებს თავის თავს, ხოლო ფსიქიატრიული საავადმყოფოს სივრცეში საქართველოს ამოცნობაც შეიძლება. ტექსტმა სხვა ასოციაციაც შეიძლება აღძრას, მაგრამ იგავის უპრეტენზიო ტონი და თხრობის მანერა თავისმართლების რეჟიმს გამორიცხავს. საცნაური ხდება, რომ ზვიად გამსახურდიას „მონანიება“ საქართველოს თავისუფლების გადარჩენისათვის გადადგმული ნაბიჯი იყო, რაც შემდეგ დადასტურდა კიდევ მოწამებრივი აღსასრულით.

იგავში „ფუტკარი და პეპელა“ ავტორს ტექსტის ფინალში აქვს გამოტანილი მორალი - შეზღუდულ რაციონალიზმს უჭირს ხელოვანის დანიშნულების გაგება.

ალეგორიის არსებობა დამახასიათებელია, როგორც, ზოგადად, იგავარაკული ჟანრისთვის, ასევე, კონკრეტულად, ზვიად გამსახურდიას იგავებისთვისაც: მოვლენების ალეგორიული გამოხატულებები, გმირები, უმეტესწილად, არიან ცხოველები. კომედიური ტონის მისაცემად ტექსტში ხშირად შემოდის დიალოგი. იგავის ენა, ძირითადად, ნარატიულია, მაგრამ არის ნარევი ვარიანტები, სადაც ცალკერძ ცხოველია და ცალკერძ - ადამიანი, რომელთა შორის დიალოგი მიმდინარეობს თანასწორად („ღორი და მარგალიტი“).

დინამიკურია იგავში „თეთრი ყორანი“ მოთხრობილი ამბავი - ყორნის ტრანსფორმაციისა. იგავური ლაკონიურობის პრინციპით, რეალური დრო მინიმუმდევს დაყვანილი.

მწერალი ხშირად ქმნის ნაწარმოებებში დახურულ დროს, რომელსაც აქვს როგორც აბსოლუტური დასაწყისი, ასევე, აბსოლუტური დასასრული.

„გველის სიბერის“ კონცეპტი განეიტრალებული ბოროტების არსის წარმოჩენაა. ავტორი პროზაული ფორმით გადმოგვცემს ლექსად დაწერილ შეგონებას (ამგვარი სინთეზი სპარსულ არაკებს მოგვაგონებს, სადაც ბეითები, დუბეითები, რობაიები, ყითები და ნაზმები ორიგინალურად არის ჩასმული თხრობაში).

მწერალი იყენებს სივრცულ-დროით კომპოზიციას, როგორც განსაკუთრებულ, შეგნებულ მხატვრულ სტრუქტურას. წარმოდგენილია ერთგვარი თამაში დროითა და სივრცით. როგორც ჩანს, მისი მნიშვნელობა მდგომარეობს იმაში, რომ შევადართო სხვადასხვა დრო და სივრცე, გამოვავლინოთ როგორც ლოკალური და ამჟამინდელი დამახასიათებელი თვისებები, ასევე - ყოფიერების ზოგადი, უნივერსალური კანონები, („ცრემლნარევი ღიმი“). იგავში გროტესკს ქმნის კონტრასტი აბსტრაქციას, ზოგადსა და კონკრეტულს შორის. ზემოთქმული დაკავშირებულია კიდევ ერთ ტენდენციასთან იგავებში - ინდივიდუალიზაციასთან. ხდება სივრცით-დროითი ფორმების ინდივიდუალიზაცია, რაც ასოცირდება ინდივიდუალური სტილის განვითარებასა და სამყაროსა და ადამიანის კონცეფციების მზარდ ორიგინალურობასთან.

აბსტრაქტული სივრცე და დრო გამოიყენება როგორც გლობალური განზოგადება, სიმბოლო, უნივერსალური თანაარსებობის ფორმა („შავარდენი და ყორანი“). იგავში „მიწის მოვალენი“ სასწაულებრივი დროითი ინტენსივობა აისახება, ერთგვარი გრადაციით. იგავებში „შეკავებულია“ დრო. ავტორს აწუხებს დროის ინტენსივობის დროებითი შემცირების რისკი, რაც აფერხებს მოქმედების კონცენტრაციას.

ეგოს აღქმის მოდულიცა და კითხვის სუბიექტური ტემპიც განსხვავდება („კაცი და მზე“). იგავებში ხდება სივრცითი და დროითი ნიშნების შერწყმა შინაარსობრივ და კონკრეტულ მთლიანობაში. დროის ნიშნები ვლინდება სივრცეში.

იგავი არა მხოლოდ მხატვრული, არამედ ფილოსოფიური და საგანმანათლებლო კომპოზიციაცაა. მხატვრული სამყარო, ანუ ხელოვნების ნაწარმოების სამყარო, ყოველთვის პირობითია ამა თუ იმ ხარისხით: ეს არის რეალობის სურათი. ამდენად, დრო და სივრცე იგავებში ასევე პირობითია („ხელმოცარული მოგზაური“).

დროითი დისკრეტულობა დინამიზაციის მძლავრ საშუალებას წარმოადგენს ზვიად გამსახურდიას შემოქმედებაში. სივრცის ფრაგმენტაცია ნაწილობრივ უკავშირდება მხატვრული დროის თვისებებს, მაგრამ ნაწილობრივ მას აქვს დამოუკიდებელი ხასიათი. ასე რომ, სივრცე - დროის კოორდინატების მყისიერი ცვლილება ზედმეტს ხდის შუალედური სივრცის აღწერას („სიხარბის მსხვერპლი“). იგავებში დრო მოკლებულია ციკლურობას, რომელიც აფიქსირებს დროით წესრიგს და ადამიანური განზომილებიდან დროს დააკავშირებს ბუნებრივი და ადამიანური ცხოვრების განმეორებით მომენტებთან. ეს არ ეხება დროის ისტორიული ლოკალიზაციის საკითხს. ზვიად გამსახურდიას იგავებში ქვეყნები, ქალაქები, შენობები, ხელოვნების ნიმუშები, ისტორიული დროის ყველა ნიშნით, ეპოქის ყოველგვარი კვალის გარეშეა. გამსახურდიას იგავთმეტყველებაში მოქმედება, მოვლენა და თავგადასავალი არ გულისხმობს არც ისტორიულ, არც ყოველდღიურ, არც ბიოგრაფიულ, არც ელემენტარულ ბიოლოგიურ-ასაკობრივ თანმიმდევრობებს - ამ თანმიმდევრობებს მიღმა და თანდაყოლილი კანონებისა და ადამიანური საზომების მიღმა.

დროისა და სივრცის კონვენციების ბუნება დიდწილად დამოკიდებულია იგავთმეტყველების თავისებურებაზე. ტრადიციულობა მინიმუმამდეა დაყვანილი. სივრცის სურათი შეიძლება აქ საერთოდ არ არსებობდეს, ამიტომაც ჭარბადაა მოცემული გრამატიკული აწმყო - თერსიტეს ცხოვრება მარტივი აწმყოთი გადმოიციემა როგორც განახლებაზე, ისე გაცოცხლების შემდეგაც.

იგავური დროის კონკრეტული ფორმები ყველაზე ხშირად მოქმედების შეკავშირებაა არა ისტორიული, არამედ - უბრალო ქმედებებისა („სახე და ნილაბი“). სივრცე მაქსიმალურად ივსება

გარკვეული საგნებით, პერსონაჟებით. ამავდროულად, ის შეიცავს მხოლოდ იმას, რაც აუცილებელია მოქმედი პირის შინაგანი სამყაროს გამოსახვისთვის („მელას დისერტაცია“).

დროის დინამიკა უკიდურესად პირობითია და მისი ფუნქციაა სტაბილური ცხოვრების წესის რეპროდუცირება („ლამის მგოსანი“). სივრცე, ისევე როგორც დრო, შეიძლება გადაადგილდეს, ავტორის ნებით. მხატვრული სივრცე იქმნება გამოსახულების პერსპექტივის გამოყენებით („მფრინავი და პოეტი“).

ზვიად გამსახურდიას მიერ შექმნილი ახალი მხატვრული რეალობის ყველა პირობითობის მიუხედავად, წარმოსახვითი სამყაროს საფუძველი, ისევე, როგორც რეალური სამყაროსი, არის მისი ალუზიები, რომლებიც დროის ღერძზეა განთავსებული და მთელი სეგმენტებიც კი, რომლებიც აღნიშნავს თხრობის ქრონოლოგიურ ჩარჩოს.

ქართულ კულტურაში ნაკლებად იგრძნობა დროით-სივრცული ყოფიერების კრიზისულობა, რადგან ქართული კულტურა ყოველთვის გამორჩეულად სულიერ-გონითი იყო.

3.2. კეთილისა და ბოროტის დიქოტომია ზვიად გამსახურდიას პროფეტულ იგავთმეტყველებაში. სხვადასხვა რელიგიური კონფესია კეთილისა და ბოროტების დიქოტომიას დაპირისპირებულ დუალიზმად მიიჩნევს, რომელშიც ბოროტებას ეცლება თავისი ძალა და გავლენა. ლინგვისტურად მსოფლიო ენებში ყველაგან დასტურდება სიკეთისა და ბოროტების გამომხატველი ლექსიკა.

სიკეთისა და ბოროტების დიქოტომია დიდი ხანია გახდა უნივერსალური ადამიანური კულტურის ერთგვარი მემკვიდრე. იგი ფართოდ აისახება ხელოვნებაში, კერძოდ, ლიტერატურაში. ფსიქიკისა და მისი გარეგნული გამოვლინების დონეზე სიკეთე და ბოროტება არის დამოკიდებულების, მოტივების, მიზნების, ღირებულებითი ორიენტაციების, იდეებისა და ინდივიდუალური ცნობიერების კატეგორიული სტრუქტურების ორგანული ელემენტები.

სიკეთისა და ბოროტების დაპირისპირება მკაფიოდაა ნაჩვენები იგავში „მორიელი და ფუტკარი.“ იგავის მორალით, ბოროტების ჩასადენად ქმედება სულაც არ არის საჭირო, მაგრამ სიკეთეს ფუტკარივით მუხლჩაუხრელი შრომა სჭირდება. სიკეთე ქმედითი და აქტიურია, ბოროტება - უმოქმედო და პასიური.

სიკეთე და ბოროტება შეფასებითი კატეგორიების დიქტომიაა. საზოგადოებაში გავრცელებული იდეოლოგია თუ მორალური დამოკიდებულება სიკეთისა და ბოროტების კატეგორიების მიმართ დიდ გავლენას ახდენს სუბიექტებზე.

სიკეთე და ბოროტება არა სტრუქტურული კომპონენტებია, არამედ - პიროვნების ფუნქციური მახასიათებლები, რომლებიც ვლინდება სხვა ადამიანზე გათვლილ კონკრეტულ ურთიერთობებსა და ქმედებებში, ამიტომ მორიელისა და ფუტკრის შხამს, თანდაყოლილობასთან ერთად, შეძენილის ფუნქციაც ემატება, როდესაც ადამიანური თვისებები მიეწერება.

იგავში „თოფი და დურბინდი“ უსულო თოფისა და დურბინდის დიალოგი განპირობებულია და უკავშირდება ორ საწყისს - ბოროტსა და კეთილს. ორივე აგრესიისა და სიკვდილის წყაროდ შეიძლება იქცეს, მაგრამ აქ კეთილისა და ბოროტის დიქტომია მკვეთრად არაა გამიჯნული. საკითხი ასე დაისმის - რომელია უფრო უარესი ორი უარყოფითიდან? ერთი ეთიკური სუბიექტი სხვა სუბიექტთან მიმართებითაა წარმოდგენილი, ანუ სიკეთე და ბოროტება ვლინდება მხოლოდ ერთი ადამიანის მეორისადმი დამოკიდებულებით,

იგავში „ადამიანი და სარკე“ იხსნება ერთგვარი წინააღმდეგობა: მოვალეობა ზნეობის წინაშე და პირადი პასუხისმგებლობა - მოვალეობას, მორალური ნორმების უნივერსალურობასა და არსებულ სიტუაციას შორის. სარკე ვერ გრძნობს პირად მოვალეობასა თუ პასუხისმგებლობას ადამიანის, მისივე შემქმნელის მიმართ.

მორალური განსჯისა და დამოკიდებულების მიხედვით ჩნდება ადამიანის პასუხისმგებლობის პრობლემა, პასუხისმგებლობა ყველაფერზე, რაც გაკეთდა. ის ფარდობითია იმ

თვალსაზრისით, რომ ითვალისწინებს თითოეული სიტუაციის თავისებურებებს, არ გააჩნია სტანდარტის მკაცრი ჩარჩო, მაგრამ აბსოლუტურია თავისი არსით - გააზრებულია ცხოვრებისადმი მორალური ზოგადი მიდგომა.

იგავში „მფრინავი თევზი და თოლია“ ურთიერთყვედრება და პრეტენზიები (ორივე შემთხვევაში, სამართლიანი) ჩნდება სწორედ მერყევი თვითორგანიზების მიმართ უარყოფითი დამოკიდებულების გამო, სადაც პიროვნული თვითორგანიზება ძალზე დაბალია, ან, სულაც, არ არსებობს. ეს კი მიზეზი ხდება სრული სახეცვლილებისა, სრული ტრანსფორმაციისა, სახის მთლიანად დაკარგვისა.

მნიშვნელოვანია პიროვნების ამბივალენტურობის საკითხი იგავში „თვალხილული და ბრმადმობილი.“ ბრმადმობილის მორალური პრინციპი, მორალური თვითშეგნება ჩამოყალიბებულია გამოცდილების შედეგად. ეს გამოცდილება გამორიცხავს სინათლეს და მის წყაროს - მზეს. ის აგდებულადაც კი მოიხსენიებს მანათობელს, ხოლო სიბნელე მიაჩნია დანახვის ერთადერთ ობიექტად.

იგავში „ფარშავანგი და გველი“ დუალიზმი არის ნებისმიერი ფენომენის, მისი პოლარული მახასიათებლებისადმი დიალექტიკური მიდგომის იდეა, როდესაც ერთმანეთს უპირისპირდება ის, რაც ერთი პოლუსიდან მეორეზეა კონცენტრირებული. აქ თითოეული ნაწილი, როგორც ფარშავანგი, ასევე გველი, აბალანსებს ერთიმეორეს. დისბალანსი, სავარაუდოდ, მაშინ ხდება, როდესაც საპირისპირო მახასიათებლის ჩარჩოში მოქცეული პატარა ნაწილაკები იწყებენ ზრდას ან შემცირებას.

იგავის „ხე და ნაცარი“ მორალით, კაციც ხესავით უნდა დაიწვას და დანაცრდეს, რათა სხვას არგოს. ეს კი, ჩვეულებრივ, გმირობასთან არის დაკავშირებული. გმირი აბსოლუტური სიკეთის იდეას ესწრაფვის და უპირისპირდება ყველაფერს, რაც იდეალს ვერ უახლოვდება.

„უნდობლობის მსხვერპლის“ მორალური კრედოს გასაგებად, მიზანშეწონილია გვესმოდეს ფსიქოლოგია პერსონაჟისა, რომლის ქცევა ემყარება რწმენას, რის გარეშეც ადამიანი ხდება უმწეო,

სტერილური და შიშით აღსავსე.

ჭეშმარიტი რწმენა არის რწმენა ადამიანის, იდეის ან სიმბოლოსი, რომელიც არ გამოდინარეობს საკუთარი გამოცდილებიდან, მაგრამ ემყარება ემოციურ მორჩილებას ირაციონალური ავტორიტეტისადმი.

საგულისხმოა იგავი „მწყემსი და მგლები.“ ერთი შეხედვით, მწყემსი არის ჰუმანისტი, რომელიც ხელმძღვანელობს, უპირველეს ყოვლისა, საკუთარი შინაგანი ხმით, გარე სანქციებისა და ყოველგვარი ჯილდოსაგან დამოუკიდებლად. გართული თავისი ჰუმანისტური იდეებით, ის ვერ ამჩნევს (და ესეც - ერთი შეხედვით) ცხვრის ქურქში გახვეულ მგლებს, რომლებიც დღენი ადაგ ხვეწენ თავიანთ გარეგნობას და უახლოვდებიან ცხვრების მანერებს, რათა კიდევ უფრო დამაჯერებლები იყვნენ. ამ თვალთმაქცებს ერთი მიზანი ამოდრავებთ - დალუპონ ფარა, მათ ხარჯზე იარსებონ. მწყემსის მორალური პრინციპია, თანხმობით იცხოვროს სოციალურ გარემოსთან, რომელიც აყალიბებს საზოგადოებრივ აზრს. ის კონფორმისტია, ავტორიტარული ტიპის ყველაზე დამახასიათებელი ნიშანი გააჩნია - ლიდერის ფუნქციების მკაცრი ცენტრალიზაცია, ყველაფერი მის ხელშია, მხოლოდ მას შეუძლია რაიმე მოიმოქმედოს ნაბიჯის გადასადგმელად.

იგავ-არაკში „თევზები და გველთევზა“ თევზის სხეულს ამოფარებული გველთევზა ცდილობს შხამის დაფარვას. გველთევზასეული „თავისუფლება“ წარმოქმნის ბოროტებას, ისევე, როგორც სიკეთეს. ბოროტება არ უარყოფს აზრის არსებობას, არამედ ამტკიცებს კიდევ მას. თავისუფლება შექმნილი არაა, იმიტომ, რომ ის ბუნება არ არის, თავისუფლება წინ უსწრებს სამყაროს, ის ფესვგადგმულია საწყის არაფერში - გველთევზამდე და თევზებამდე. არსებობს ბოროტება, თუნდაც „ფარფლ-ქერეჭის“ ქვეშ.

იგავში „არწივი და ბაყაყები“ ხაზგასმულია, რომ საღვთო მოწოდება, უპირველესად, მიმართულია უმაღლესი სულისკენ, მისი თავისუფლებისაკენ, და იქიდანვე გვემდევს პირველსაწყისის პასუხიც. ზვიად გამსახურდიას იგავთა მორალით, ეშმაკი არ არის თავისთავადი წყარო ბოროტი ყოფიერებისა, ის მხოლოდ სულის

მწვერვალზე ირაციონალური თავისუფლების აღმოჩენაა.

არაკში „ბრმების ქვეყანა“ ბოროტების საიდუმლოს გაგება, თავისუფლების საიდუმლოს გაგების გზით, ზეგონებრივ გაგებადაა აღქმული და თავად გონებისთვის ანტინომიას წარმოადგენს. ბოროტების წყარო არც ღმერთშია და არც დადებით ყოფიერებაში, რომელიც ღმერთის გვერდითაა, არამედ - უფსკრულში, ირაციონალურ თავისუფლებაში, წმინდა შესაძლებლობაში, პოტენციურად, ჩადებულია შავბნელ უფსკრულში, წინ უძღვის ყოფიერების ყოველგვარ დადებით განმარტებას, ყველანაირ ყოფიერებაზე უფრო ღრმაა.

ზვიად გამსახურდიასთან ბოროტება არის ყოფიერების საღვთო იერარქიის დარღვევა, რომელიც მოდის არყოფნიდან, იერარქიული ცენტრის გადახრა, დაცემა უმაღლესისა, დაბოლოს, აღზევება, პირველწყაროდან და ყოფიერების ცენტრიდან დაშორება, რომლიდანაც ყველგან ნაწილდება მისი ადგილი სამყაროში.

მისტიკურ-წინასწარმეტყველური იგავის „სასწორთვალა და უწონადი ხმის ჭაბუკი“ მორალით, ბოროტება ვერასდროს იქნება აღსრულებული - მას არ შეუძლია მეუფების დამკვიდრება, რადგან წყვეტს ურთიერთობას სიცოცხლის წყაროსთან.

ქრისტიანული ცნობიერებისათვის ტანჯვა თავისთავად არ არის აუცილებელი ბოროტება, არის საღვთო ტანჯვაც, თავად ღმერთში ტანჯვაც, ღვთის ძისაში. ყველა შექმნილი ელოდება გათავისუფლებას. ეს კონცეპტი ძვეს ქრისტიანობის საფუძველში. ზვიად გამსახურდიამ შესანიშნავად უწყის, რომ ქრისტიანობა უმაღლეს შეფასებას აძლევს ადამიანის სულის თავისუფლებას და მის გარეშე საღვთო მეუფების განხორციელებას არ თვლის შესაძლებლად.

ქრისტიანობაში გამოსყიდვა სიყვარულის საქმეა და არა სასამართლოს სამართლიანობა, საღვთო უსასრულო სიყვარულის მსხვერპლი და არა შენდობა და გადახდა. თავისთავთან შერიგებით ადამიანის სულიერი ბუნება ითხოვს არა ცოდვის პატიებას, არამედ - ცოდვის რეალურ გადალახვას და მოსპობას.

დასკვნა

დასკვნაში შეჯამებულია კვლევის შედეგები. საკვალიფიკაციო ნაშრომი სხვადასხვა რაკურსით წარმოაჩენს ზვიად გამსახურდიას მიერ პროფეტულ-ენიგმატურ თემაზე შექმნილ მხატვრულ ტექსტებს. საკითხის გარშემო არსებული ლიტერატურის გაანალიზების საფუძველზე, ზვიად გამსახურდიას იგავებისა და ლექსების რეფლექსიისას, კვლევის ჩვენეული რაკურსი წარმოვაჩინეთ.

საკვალიფიკაციო ნაშრომს თან ახლავს გამოყენებული ლიტერატურა (103 ერთეული).

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი დებულებები ასახულია შემდეგ პუბლიკაციებში:

- ზვიად გამსახურდიას პორტრეტისათვის (პიროვნული თვისებები) - სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, „ფილოლოგიური პარალელები“, სამეცნიერო შრომების კრებული N 9, თბ., 2019;
- პროფეტიზმი და ენიგმა ზვიად გამსახურდიას პოეზიაში - იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სამეცნიერო შრომების კრებული, N1(33), თბ., 2020;
- პროფეტიზმი და ენიგმა ზვიად გამსახურდიას იგავებში - გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი, იაკობ გოგებაშვილისადმი მიძღვნილი მეცხრე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია. 30 ივნისი, 2021წ., გორი, სამეცნიერო კონფერენციის მასალები, 2021;
- ზვიად გამსახურდიას პოეზიის პანეგირიკული ხასიათი, მიძღვნილი ხასიათის ლექსები - გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი, მეთოთხმეტე საერთაშორისო კონფერენცია, განათლება, მეცნიერება, ინოვაციები: მსოფლიო და საქართველო, 9-10 დეკემბერი, 2021, გორი; სამეცნიეროკონფერენციის მასალები;
- Proceedings of the XXIV International Scientific and Practical

Conference: Social and Economic Aspects of Education in Modern Society; Proceedings of the XXIV International Scientific and Practical Conference: Social and Economic Aspects of Education in Modern Society , 2020 25/12, p. 64.

LEPL – Sokhumi State University
Faculty of Humanitarian Sciences

With the right to the manuscript

Nana Kiria

Prophetism and Enigma
In Zviad Gamsakhurdia's Fable Narrative

Dissertation Herald for obtaining Doctorate of Philology (Ph.D)

Tbilisi 2022

Dissertation is done at the Sokhumi State University Faculty of Humanitarian Sciences

Scientific Supervisor: **Miranda Todua** – PhD in Philology, Sokhumi State University Associated Professor
ფილოლოგიის დოქტორი,

Experts: **Giorgi Khorbaladze** – PhD in Philology, Gori State Teaching University Professor
Nino Vakhania – PhD in Philological Sciences, Sokhumi State University Associated Professor

Official

Reviewers: **Nino Tsereteli** – PhD in Philology, Tbilisi State University Associated Professor
Marina Turava - PhD in Philology, Sokhumi State University Associated Professor

Dissertation defense will be held ..... **July, 2022**, at ....., during the session of the Sokhumi State University Faculty of Humanitarian Sciences Dissertation Board.

Address: 26 Ana Politkovskaya Street, VII Floor, Presentation Room.

Dissertation Board

Scholarly Secretary: **Miranda Todua** – PhD in Philology, Sokhumi State University Associated Professor

Thesis General Description

Studying the essence of prophetism and enigma from a literary and theological-philosophical angle is relevant for researchers and theologians-philosophers in general, as well as for Georgian critics and thinkers.

Oriental Biblical or non-Biblical prophecy, in its manifestations, is a form of foresight, expressed in language. The prophets did not need to have religious practice or membership in any union. They acted within a cult context that depended on their abilities, expressed in the accuracy of the message and their unwavering devotion to God. We call collections of letters or utterances “prophetic literature,” and the diversity of literary forms also reflects active interest of God(s) in human activity.

In Zviad Gamsakhurdia’s literary works, at a glance, can be seen artistically formed prophecy, infallible prediction. Poetry is allegorical, the boundary between the obscure and the obvious is fragile.

The relevance of the topic is determined by the fact that Zviad Gamsakhurdia is a master of enigmatic poetry, so we believe, the study of the enigmatic and prophetic aspects of the multifaceted creativity of the writer and thinker is a desirable task for the research of multidimensional literary work of the writer and thinker.

History of the study of the topic. In general, understanding the history of prophecy and enigma has made it possible to depict the life and development of mankind beyond the boundaries of mythological-religious creationism and providentialism, to perceive the dialectical connection between changes in space and time, in general and in particular. In the spatial dimension, human life is reflected in general, universal, nationally specific and socially unique and in the time dimension - in historical variability. It is obvious that such a cognitive paradigm did not emerge instantly, it was being formed during several centuries. Religious creationism, which was organically connected to prophecy, paved the way for the formation of theory.

In Georgian critical literature, attention was paid not only to the prophetic, but also to enigmatic providences in literature and, in particular, in Zviad Gamsakhurdia’s works. Zviad Gamsakhurdia’s work in Rustvelology

is invaluable, key issues have been revealed in a completely new way, the research is distinguished by the deep and comprehensive analysis of the enigmatic aspects of Rustaveli's theological reminiscences.

Zviad Gamsakhurdia's literary work has not been studied monographically, however, there are separate researches by M. Miresashvili, R. Chkheidze, K. Gamsakhurdia, L. Sordia, T. Mosia, M. Turava, N. Vakhania, N. Kutsia, K. Shengelia, M. Jokhadze, I. Milorava, T. Janjgava, L. Andguladze, S. Glonti, T. Tsotsoria, M. Tsagareishvili, I. Kalandia, T. Kalichava, G. Arkania, M. Tsertsvadze, N. Kupreishvili, L. Meburishvili, L. Tsereteli, I. Chumburidze, Ts. Maglaperidze..., some of which cover the issue of our interest too.

Subject of the dissertation is the critical analysis of two important composites of Zviad Gamsakhurdia's literary work - prophetism and enigma, which, in our opinion, will shed light on important issues of the author's literary work and will make it easier for the reader to understand them, which is tightly intertwined with the purpose of the dissertation. We have chosen the research material from Zviad Gamsakhurdia's works in terms of genre, according to the leitmotifs and overtones that go along the entire creative work of the writer and thinker.

Aim of the dissertation is the critical study of the works by the great Georgian public figure, thinker and writer Zviad Gamsakhurdia, in particular, his poems and fables (from the prophetic and enigmatic angle). Of course, one dissertation will not claim to be an absolute analysis of the issue (despite Zviad Gamsakhurdia's not-so-extensive literary heritage). We have tried to touch on some topical issues from the writer's diverse creativity, which, in our opinion, will give us an idea of the multilayered creative world.

The specific task of the dissertation is defined in terms of its purpose. Literature on Zviad Gamsakhurdia's literary work is scarce in Georgian critical literature. Our task is also to more or less eliminate the gap.

Considering the aforementioned, we believe it necessary to solve the following tasks and to determine:

- Which genre Zviad Gamsakhurdia's fables correspond to: prosaic,

poetic or mixed type; if they always end with the so-called - *morality*; if they are characterized by allegory (enigmaticity) or didacticity; what determines the laconicity of the narrative, the small number of characters, the attractive style of narration;

- Whether the technocratic epoch had an impact on the genre of fables and changed not only the lexical choice of the authors, topic features, the environment, the purposefulness of the characters; if Zviad Gamsakhurdia's fables are lexically and thematically modernized;
- Whether a proper understanding of creativity requires an accurate understanding of in-depth semantics and stylistic features;
- If Zviad Gamsakhurdia's fables are distinguished by their epicness and if they contain the key to the essential ideas and principles of the writer's life;
- Whether the problem of the relationship between time and space has arisen, whether portraits of historical figures are allegorically presented, whether a universal and maximally orderly model is presented;
- Is Zviad Gamsakhurdia's fable narrative an allegory of time wrapped in a spatial shell, does it serve to represent time? Does the suspended time aspect exist in the form of a potentially boundless set of prophetic perspectives in a fictional text (s)?
- Does Zviad Gamsakhurdia enigmatically show that the manifestation and redemption of Christ in the spiritual plane can be understood as the eighth day of creation, as the manifestation of the new Adam i.e. as a cosmological and anthropological process, as the discovery of divine love in creation, as a new stage of human freedom?
- If anything is accomplished without human nature, without the mystery of the redemption of human freedom.

The thesis is intended for wide audience and, we believe, will be interesting for readers interested in Zviad Gamsakhurdia's literary work.

Object of research is to analyze those works by Zviad Gamsakhurdia, a prominent figure of the twentieth century, which are a novelty for Georgian literature. His poems and fables present a prophetic-enigmatic

vision. **The subject, aim and task** of the dissertation is to reveal the personal features of Zviad Gamsakhurdia, more or less well-known and studied interesting panegyric poems in Georgian literature, structural features and genre characteristics of fables, discourse of time and space, of the dichotomy of good and evil in fables.

Theoretical foundations and methodology. Depending on the aims and objectives of the thesis, in the dissertation we used several research methods: first chapter is dedicated to the historical ground that underlies Zviad Gamsakhurdia's literary works; shown is the background that his amazing work is based on. It can be seen that the literary narrative has important historical precedents. We used **comparative and typological research methods** to group the texts and to summarize the main, general and specific issues of the research topic; we attempted to open the so called "codes" because the writer often uses images and symbols. The dissertation itself directed us to consider interdisciplinary, conceptual methods as well. Also, methods of observation, abstraction, analysis and synthesis are used, the use of which allows proper description and analysis of the object.

Scientific novelty of the research and main results. The scientific novelty of the paper is the presentation of the most versatile thematic kaleidoscope, in order to also maximally outline the diversity, the mystical depth of the writer and the thinker's creative diversity. Of course, no research can fully convey the essence of Zviad Gamsakhurdia's literary work. The scientific novelty of the paper is that the author is presented as a prophetic writer oriented at solving the enigma. Therefore, we think that the research is theoretically valuable, as it presents the theoretical aspects of Zviad Gamsakhurdia's literary work. In addition to the above, Zviad Gamsakhurdia's creative style is discussed – by considering the peculiarities of the use of literary methods.

The scientific-practical value of the work is in its accents, which also have anthological importance, in order to make it easier for the reader to orient themselves in the creative space, called Zviad Gamsakhurdia's poems and proverbs. We believe it would not be superfluous for some of the works to be included in school and higher education curriculums as well.

We also chose the research material from Zviad Gamsakhurdia's works in terms of genre, considering the leitmotifs that follow his entire creative work.

Volume and structure of the paper. The dissertation is 194 pages. Consists of an introductory part, four chapters, subsections and a conclusion.

A list of used / certified literature is attached to the thesis; total of 103 units.

Introduction discusses: the relevance of the issue; the history of the study of the issue; subject, goals and objectives of the dissertation; the object of research of the dissertation; theoretical basis and methodology; scientific novelty and key research results; scientific-practical value of the paper.

Dissertation structure:

Introduction

Chapter One – Prophetism and Enigma

1.1 Prophetism - system of foresight;

1.2. Poetics of Enigma;

Chapter Two – Prophetism and Enigma in Zviad Gamsakhurdia's Poetry

2.1. Panegyric in Zviad Gamsakhurdia's poetry, dedicated poems;

2.2. Creative freedom in Zviad Gamsakhurdia's poetry;

Chapter Three – Anticipatory Overtones in Zviad Gamsakhurdia's Fables

3.1. Time and space concept in Zviad Gamsakhurdia's fables;

3.2. Dichotomy of the good and evil in Zviad Gamsakhurdia's prophetic fables;

Conclusion

References

Main Content of the Thesis

Chapter I - Prophetism and Enigma

1.1 Prophetism – system of foresight. Understanding the in-depth aspects of Zviad Gamsakhurdia's literary work is absolutely impossible without considering his biographical sketch, personal merits and qualities. Although Zviad Gamsakhurdia was active in politics and since young age was at the forefront of the Georgian dissident and national liberation movement, he never strayed from literature and his artistic rhetoric was always the “linguistic equivalent of thought” (Borges). Konstantine Gamsakhurdia's letters to his son, that were full of love, clearly show Zviad growing up with the ideas - “Remember, this life is extremely boring if one does not strive for high and superstitious happenings.” These “superstitious deeds” we have represented in the first chapter of the thesis – From dissident movement to the Presidency of Georgia, from Presidency to Mtatsminda, “the Road to Golgotha and the Inevitable Resurrection.”

An impartial researcher will instantly notice that the essential motive in Zviad Gamsakhurdia's life and creative work is the idea of free Georgia and the idea of freedom in general. Every step and action of the writer and thinker is based on this very idea. As he used to say, when a leader sacrifices oneself to something big, it will lead to the victory of the case. Rostom Chkheidze considers Zviad Gamsakhurdia's way to be a repetition of Ilia's way.

Zviad was able to express his presentiment with a prophetic word. The astral and spiritual miraculously merged into one another in him, bringing us closer to the true divine. According to V. Novodvorskaya, Zviad Gamsakhurdia was the only (!) dissident in the former Soviet Union. With the above-mentioned phrase, a prominent Russian figure of the dissident movement showed the real essence of the Dissent to political society. Before the era of Zviad Gamsakhurdia, a person was not a responsible creator of public life. The transformation of life was expected from the changes in the social environment and not from the transformation of personal and national will and consciousness. The morals of the nations were

generally neglected in the new social doctrine. The idea of democracy, in the simplistic and linear form in which it has been established in us, has had disastrous consequences - it has freed the individual from moral responsibility, forced to lose autonomy and natural rights, and transferred responsibility and freedom to the quantitative mechanics of the masses. Linear democratic metaphysics does not require the transformation of the individual, the inner spiritual changes. Formal democracy has no interest in the will of the nation, its spirit. Main is to uphold the formal principle of popular government, however the national will is an inner, certain direction of the soul that must oppose the formalism of democracy. Zviad Gamsakhurdia wielded power by pointing to the choice between the path of Christ and Barabbas, Zviad Gamsakhurdia meant a Georgian to be the one following the divine path and not a masked cynic-egoist. The key to Zviad Gamsakhurdia's personal qualities is to be found in the two pillars of his work - prophetism and enigmatism - which make him a unique and highly individual person. A religious man and a devoted Christian - this is the ideal of Zviad Gamsakhurdia.

The phenomenon of prophetic rhetoric is found in Israel from the era of the Kings until the post-exile period. Judges (such as Nathan the Prophet), as well as unofficial prophets such as Amos, have been attested many times, but not all the prophets of Israel are oracles. Most clearly prophecy is reflected in the books of Isaiah, Jeremiah, Daniel, and Ezekiel. The status of a prophet is also attributed to other characters in the Bible, such as Abraham, Moses, Elijah, Elisha, Nathan, Judas, and others. In both Christianity and Islam, prophecy is always conveyed with admiring, highly inspirational utterances.

The thesis briefly discusses the prophetic nuances in Christianity and Islam, as well as in psychology (Jung, Lombroso).

According to Saint Augustine, the prophet does not see the future, but the present, according to which the future perceived or represented by the soul is predicted. These notions already exist and the foretellers of the future contemplate them in their own souls. The noncognition of prophecy has been emphasized by Western thinkers, who believe that time can

also be considered as a paraphrase of prophecy.

The prophecy of literary works is peculiar and individual. If we put literary works in chronological order, the essence of the prophecy will not become clearer, which is what the scientific theories of prophecy aim at. Chaucer's prophecy differs from Zviad Gamsakhurdia's prophecy, and none of them resembles, for example, Marlowe's prophecy.

The main object of study of literature is, in essence, of a linguistic nature. The problem in "existence and time", as Heidegger put it a long time ago is that the words and numbers denoting prophecy in Western languages are primarily spatial in nature and "transform prophecy into space." It is therefore impossible to make a direct representation of the prophecy - it yearns for separation.

Critical analysis of the prophecies reflected in the literature is divided into three categories. They more or less relevant to the three categories of medieval trivium - the basis of linguistic learning in the Middle Ages: grammar, logic, and rhetoric. Grammatical studies - for example, in Gerard Jeannette's Three-Volume Publication - discuss the thematic representations of the reflection of prophecy in the literature, which, more or less, is based on the language of these representations. Rhetorical interpretations of prophecy highlight the ways in which the particular and obscure fictional language is used in the literature, in order to reflect this mysterious phenomenon - prophecy.

Prophecy is manifested in the fact that the creator must be able to access the mysteries of the hypostases of time, to foresee the future, to be imbued with vital forces from past experiences and to see the perspective of the future from the present. In the passage we discuss the representation of the above-mentioned in the literary works by Fyodor Dostoevsky, Nikolai Gogol, Lev Tolstoy, Friedrich Nietzsche, Herbert Wells, Kurt Vonnegut, Mark Twain, Franz Kafka, Carl Gustav Jung, Benjamin Benjamin Disraeli, Albert Camus; and from Georgian author - Nikoloz Baratashili, Konstantine Gamsakhurdia, Otar Chkheidze.

1.2. The Poetics of the Enigma. In Greece, in the 5th century BC, symbol and allegory were associated with the term *Aenigma* (*Enigma*). The *Dictionary of Antiquity* defines Allegory (Greek for “saying otherwise”) as a figure of rhetoric - a popular, broad comparison. The visual representation of the interrelationships of abstract concepts and objects in painting dates back to the time of Apelles, and in literature - to the time of Homer; the tradition is continued in Greece by Hesiod and Archilochus, and later, already in Rome - by Virgil, Horace and Ovid. The first classical allegorical text is considered to be Prudentius’ *Psychomachia*, whose reminiscences and allusions were actively used in the Middle Ages. *Aenigma* translates as riddle/concealed, but in the ancient world there was another term for it - “griffos”, which meant verbal puzzles - simple puns and tricks with letters that became uninteresting upon solving (for example, the Sphinx puzzle - a complex metaphor, which, inspires us to think and explains the essence of life thanks to the fable of Oedipus).

Enig remains an important term in writing that evokes the desire for interpretation. The use of the term mystery in the classical, medieval and modern literary culture implies the recognition of such a hidden method and style that contradicts the didactic-esoteric definition. Both didactic and esoteric texts attempt to draw a sharp boundary between the inner and the external, while the enigmatic leads the reader to infinite contemplation, urging for interpretation, as it focuses on articulation of augmented reality. In ancient times, literary art (today referred to as grammar and rhetoric) defined mystery / hidden / mysterious (*enigma*) as a vague allegory conveyed by something premeditated, between the openness and the hidden, the transparent and the blurry/obscure.

“Now we see vaguely as in a mirror, then we see face to face; Now I know in part, and then I will know, as I get to know myself. So far, these are these three: faith, admiration and love. And the superior between those is love” - in the New Testament this is the only definition of the *enigma*, which reflects the limitation of cognition of divine knowledge by a human, the non-absoluteness.

Noting that nothing is a greater mystery than ourselves, Augus-

tine explores the experience of the conscious. Eventually, he finds tracks of “participation” of the human mind in the implementation of the word (logos) - the exposition of the Gospel of John - “The Word was from the beginning” - he considers the most mysterious puzzle, the most extensive enigma.

According to the medieval theological concept, the Universe was perceived as a manifestation, a reflection of the divine. The whole nature and history is full of puzzles / the concealed - hidden enigmas, hints.

The monk practice of reading and meditation has long been considered the scripture to be the key to the enigmatic cipher of the Universe. Medieval religious works and encyclopedias use the Latin word - “mirror” - with the same meaning. Potential of the enigmatic is unlimited when revealing divine and human mysteries, such as in Dante Alighieri’s Divine Comedy.

The medieval Church had a huge influence on poetry and it, too, instead of the enigmatic, was more didactic-esoteric, due to the canonicity of the epoch. The catechism compiled by Thomas Aquinas became a source of inspiration for poets.

The religious climate gradually became more unfavorable for enigmatic poetry. As culture became more and more secular, it turned into the arena for secret modus’, which seemed to move on a “horizontal plane” - into human space.

In a way, Enigma, becomes an alternative to neoclassicism, as long as classical literature prefers the subtle and the clear - as opposed to the obscure and complex (e.g., John Donne’s style, which contains elements of metaphysics, as opposed to the classicism of Ben Jonson. Same as Romanticism by Wordsworth and Coleridge, contrary to the classicist standards of the eighteenth century, when religious discourse did not approve of the kind of play necessary to cultivate such a view of reality).

Literature becomes a kind of alternative, as it was perceived by Matthew Arnold, Thomas Elliott and the so-called “New Critics”, who operated with ancient enigmatic names (in the dissertation we will discuss, one of the most common of the enigmas - cave - popular in chronotopically

highly distant cultures and civilizations (the “caves” of Macfelak (Bible), Empedocle’s, Plato’s, Aristoteles’s, Avalon (King Arthur’s), Parnavaz’s, the Knight in the Tiger’s Skin’s...)

The enigmatic prophecy of a literary text is different, peculiar, and individual. Words and figures (phrases-constructions) defining prophecy in Western languages are primarily spatial in nature and, as mentioned above, “transform prophecy into space”, so it is impossible to directly represent prophecy.

The essence of the symbol is discussed by the famous Russian literary critic Alexei Losev in his letter *the Logic of the Symbol*, in which he states that “thought-transformed-abstracted thought returns to its” the object “rejected” by itself – the objective reality” - it is already a different reality – interpretation (abstracting means interpretation).

Readers expect a lot from literature. In the age of Postmodernism, the search for truth in them became more and more difficult. While in general, the question of literary truth and truth has always been difficult.

Z. Gamsakhurdia believed that literature devoid of allegory is naked factology, which has no ability to generalize and therefore can not go beyond empirical reality. The same was stated by K. Gamsakhurdia, “Poetic works undoubtedly resemble coded writing. It is not necessary to open this code, but from time to time the poet is forced to do it and speak to the reader in the language of notions.” Zviad Gamsakhurdia’s fables attract the attention of readers and researchers by prophetic nature and by being enigmatic. We share Inga Milorava’s view that laconic, precise, compositionally cohesive and vivid fables contain utterances that are double-coded (the passage analyzes *Tersite, Scales and the Youngster with Weightless Voice, Wolfhead and the Castle of the Ascension*).

Chapter II. Prophetism and Enigma in Zviad Gamsakhurdia's Poetry

2.1. Panegyric in Zviad Gamsakhurdia's poetry, dedicated poems.

Zviad Gamsakhurdia's patriotism can thematically be conveyed as a kind of Triad - monuments, heroes and world literature. Zviad Gamsakhurdia's poetry is mainly panegyric in nature - it is a dedication (dedication to Georgian architectural monuments, to heroes dedicated and sacrificed to Georgia and to prominent poets and writers of world literature).

Zviad Gamsakhurdia, like all poets of that epoch, from the sixties onwards, is influenced by Galaktion (his poetry is full of roses, olars, bottomless nights, wandering in the homeland, simplicity and ascension), which he achieves very soon. Zviad Gamsakhurdia's poetry reflects independent worldview. In this passage we discuss poems with psalmic artistic fabric, which reflect the spiritual religious ecstasy, mood, lyricism of the deeply religious lyrical character. Elements of prophetism appear in Gamsakhurdia's literary work, prophecy is infallible, skillfully placed in creative pattern. The protagonist knows that he must drink the vessel to put on the crown of martyrdom. His vision is clearly prophetic. Prophetic time is higher, time is given to the prophet as a whole and not separated into past, present or future.

The prophetic function of the 20th century poetry has been thoroughly studied (especially the prophetic layers of poetry of Mukhran Machavariani, Ana Kalandadze, Murman Lebanidze).

In the poems *Perhaps...*, *Dedication* (sonnet) the prophetic and the enigmatic are combined, the poet breaks the boundaries of time-space. Poet-prophet's poetry is characterized not only with communication, but also with metacommunication function, aimed at maximally extensive audiences, including from the future to the past and vice versa.

The poem-trilogy *Elegy of Sioni*, reminds us of the curve of Yin and Yangcoil of Ini and Ian, with the universal good and evil. Here, poetry plays the role of comforter; allegory appears - between the medium transparent and the obscure. The comparison of Zviad Gamsakhurdia's personal future with the mystery of the Last Supper, an example of eschatological

imagination. Public drama is transformed into a personal tragedy. Zviad Gamsakhurdia was well aware that nothing can be created with egocentric attitudes; he managed and combined asceticism and creative life. Zviad Gamsakhurdia's work features a peculiar asceticism and self-restraint, but this asceticism is not aimed at personal perfection and personal survival (although, not without it). The border between the personalities of Zviad and Merab has been erased; they are always considered together. It should be noted that *Brothers in Christ, Sons of the Storm, Sorrowful Knights, Sworn Brothers, foresaw their/each other's fate and tragic death*. In the poem *To My Brother in Christ*, written on August 12, 1978, Merab Kostava foretold Zviad's fate with an unmistakable foreshadowing and painted an amazing portrait of Zviad, the "Devi Slayer". He explained the phenomenon of Zviad, in which he showed the face of virtuous person, the public figure dedicated to the nation, a martyr for the nation's wound. He highlighted Zviad's personal qualities and greatness, his religious and national ideals, his role in the national liberation movement, in the spiritual upbringing of the nation and predicted his future fate along with the idea of immortality. Zviad Gamsakhurdia also dedicated emotional verses to his "Brother worried about the nation" and prophesies the inevitable universal recognition and immortality of a friend wearing the martyr's crown.

Zviad Gamsakhurdia has always been busy with about not only this life, but also afterlife thoughts and presentiments –there is an inevitable necessity, regularity, destiny in the religious ecstasy.

Prophecy, by its very nature, means creation from nothing. Nothing is transformed into something that implies a transition from absence to existence. In such a life, sacrifice is the Limbo of the inevitable crown. Zviad Gamsakhurdia argued that prophecy is not a distribution of matter and energy and is thus non-evolutionary. Nothing new is created in evolution, only the old is moved. Prophetic Enigma – this can be the name of the metaphor of a snake fixed to the sails. The author speaks for himself because prophetism is fundamentally different from shining and birth. According to Zviad Gamsakhurdia, prophecy is the greatest secret of life, the secret of new creation, created from nothing, developing from nothing and

born from nothing. “The black spot, hidden in the eternal darkness.” The blackness of the eternal darkness is the quintessence of nothingness of the chaos, in which the Soul of God existed before the creation of the universe - beyond time and space. This is the secret of the beginning, of the primary - that existed before the universe.

2. 2. Creative freedom in Zviad Gamsakhurdia’s poetry. The mystery of free creation is uniquely explained in the Bible-Christian teaching about God’s creation of the universe. God created the world free and from freedom. The creation of the universe was not a divine radiance (emanation), but a birth, a creation (creationism), not an evolution - a creation, that is - an absolute novelty. Creation is possible in the world right because the universe was created, there is its Creator. Man, too, who is the face and image of God, is the Creator and is committed to creation. In the poem *Centraur Trouble*, dedicated to Konstantine Chichinadze, the logos explodes. This is also an allegory - about the transmigration of the Spirit of God into chaos and the creation of divine order from it, but the key here is the slow ignition of Monsalvat. Monsalvat is in the same Monsalve from Eschenbach’s *Parsifal*. The English supported the version that Joseph of Arimathea traveled to Britain and hid a sacred relic - the Grail full of the Lord’s blood - in the famous Gloucester Abbey. Only few members of the Round Table were allowed to behold the Grail. According to legend, the blood of Christ added amazing properties to the cup. Those who drank from there would gain healing, forgiveness of sins, and immortality. “Slow ignition of Monsalvat” truly means the amazing qualities of the Grail, salvation in Christ and creative revelation. Prophetism has a complex structure - it means not only freedom, the uncreated freedom of man in the embryo, but also - talent, (talent - gift), which is given to man-creator by the Divine-Creator. Man himself is not “guilty” of his talent or genius. There is nothing more ridiculous or demeaning than boasting about a gift, something that has been given to you, for which your merit is not even minimal.

Zviad Gamsakhurdia’s answer to God’s call cannot consist entirely of the elements that God gives and that come from God. Something must

also come from human and this “something is, predominantly, the action, the creation of something new and non-existent. This something is the freedom, without which there is no prophetic creative act. Prophetic freedom is not defined by anything and gives the answer to the divine call for creative action, but – by joining with talent, genius, gained from the world created by God and the material with which the universe has been created. In Zviad Gamsakhurdia’s poetry there is also a mixture of grace and freedom, directed from God to man and vice versa.

In critical literature it is noted that in Zviad Gamsakhurdia’s poetry there is a primary creative act in which man stands before God and a secondary act in which the poet stands before the people and the world. There is a primary creative intuition, the creative intent of the creator, when he hears music, imagines a picturesque poetic image, an inner that is not open and invented, an inner creative nature of the poet’s love that has not yet been expressed in anything.

The secondary creative act is related to the fact that Zviad Gamsakhurdia is an active, most visible person. The realization of products begins - a book is written and here it is revealed what is called mastery in creativity. The primary creative act is not art yet at all. Creativity is secondary and the creative fire in it is getting cold. Every creation obeys the law and grace and freedom operate in it just as they did in the first creative act. This is the tragedy of the creation and the limits of poetic creativity. And in the finale there is a terrible trial of creativity - the inner creative act must come from the fiery motion, from the gravity of the universe and must be the conquest of the universe.

The combination of nature and the primary creative process, which aspires to the first source, with talent, forms the extremely interesting poetry through the talent of realizing creativity.

Zviad Gamsakhurdia’s poetry perfectly reveals the ethical qualities of the poet. It is well known that a genius creator can be a drunkard, a demigod, and so on. The poetic and, in general, creativity, go beyond the law of ethics and imply different ethic than, for example, the ethic of repentance. The creator is justified by his creativity, by his creative heroism.

Zviad Gamsakhurdia is an exception in this regard as well, as his moral qualities, way of life, etc. are well known. He corresponds to the spirit, which he expresses at times explicitly and sometimes in a concealed way. Among the poems written in the form of addresses, the best is the text, the refrain of which is an allusion to the “Lord of Heaven”, a Christian prayer in general, as well as of the verse-psalm dedicated to Jesus by David Guramishvili (especially the refrain - “Glory be to You, Lord).” The poet is interested in both survival and perdition. Forgets his own personality in his poetry, denies himself. Creativity itself always involves sacrifice. In Zviad Gamsakhurdia’s poetry, prophecy is always self-overcoming, coming out of a locked world, forgetting about survival and constantly thinking about superhuman values. It is these superhuman Christlike qualities that really serve as the most positive representation of these values. There is a prophetic feeling of the inevitability of Georgia’s freedom, which Zviad Gamsakhurdia repeatedly mentions in his public speeches - that the burden of the country’s troubles will take a sinful person out of hell.

Prophetic poetry implies the absolute forgetting of personal perfection, of personal sacrifice. Zviad Gamsakhurdia’s creative way is a heroic way, but - different from self-fulfillment and survival.

What is the significance of the art of prophecy in ethics? According to Zviad Gamsakhurdia, first of all, ethics should raise the question of the purpose of any (volitional) creation, regardless of whether the creation has any connection with moral life. Zviad Gamsakhurdia’s prophetic spirit also refers to the creative significance of a moral act. The morality of the creative act is yet strange to the ethics of law and norm, and it is therefore inevitable to move on to the ethics of creativity, of the true calling and destiny of man. For Zviad Gamsakhurdia, creativity or a prophetic creative attitude towards life in general, is not a human right, but a liability.

Chapter III- Anticipative Overtones in Zviad Gamsakhurdia's Fables

3.1. The concept of time and space in Zviad Gamsakhurdia's fables.

Space and time have been the subject of attention since ancient times. Even Aristotle wrote about the topos or prototype of the place of action - the artistic space. The concept of artistic space and time was most fully developed in the 20th century. The concept, as a category of formal content of literature was first used by M.M. Bakhtin, who described in detail several basic types of chronotope - the structural law of the genre, according to which natural time-space is deformed creatively. The chronotope is common in fable, which is mainly due to the orientation on the reader. The organization of time and space can not be expressed with particular diversity, time and space are limited, represented by laconic monasticism. Zviad Gamsakhurdia's literary works reflect a philosophical, theological or scientific understanding of time, and the problem of the relationship between time and space has been skillfully used for allegorical expression by historical figures in the parable *Resurrection of Tersite*. Time is seen retrospectively – by inventing the time machine. The gaze is directed from the present to the past, the heroes of the past come back to life. The scheme is a movement from the present to the past, from the past to the future. Tersite's ecstasy is of a spatial character.

In this passage we discuss the views of Saint Augustine, Paul Valéry, Michael Bakhtin, Blaise Pascal with respect to time. In Zviad Gamsakhurdia's fable, the meaning of the word "time" seems to exceed the sum of its usual meanings in language - time, according to Tersite, exists only in the form of a written record. This is a pointless tale, an endless narrative. The passages are not interconnected, nor are the syllables neatly connected in words and sentences. Irony and time can be imagined through allegory (Tersité - a portrait of an absolutely negative hero), just as zero is represented in mathematics by one - that is, through the fact that we think of zero as something one, for example – an empty set.

The time representation, through the spatial, sequential arrangement of words on a piece of paper, is often symbolized in the narrative by actual

journeys. An example of the above is adventure of Tersite, which shapes the narrative structure of *Tersite*. In Zviad Gamsakhurdia's literary works, something that is impossible to represent, but what is allegorically symbolized and named - is time. The first means of allegorical expression of time by Zviad Gamsakhurdia is the movement of the human body in space. For Gamsakhurdia, the tragedy of a human is that he is limited, his existence is limited by time. This worldview can be compared to that of a man sitting in an convertible car and looking back – around him are constantly swaying shapeless shadows, shadow-light swirls up and only then, when the perspective is slightly shows itself, does it all turn into trees, people, and cars. This spatial image is a wonderful symbol of time that lies between the event and the understanding of that event. It defines the author's feeling that he is doomed. Thersite travels metaphorically or, at least, tropologically, because this journey is as metonymic as it is metaphorical, but he himself, personally, does not change.

According to Zviad Gamsakhurdia, man cannot escape from the time order to eternity. He achieves or wants to, penetrate time. In order to penetrate time, we need to free ourselves from the false time in which events follow each other linearly (through decay) in simultaneity or “always” and in his opinion, that is what time is. For Zviad Gamsakhurdia, time is neither a simultaneity (as, for example, with the great American writer Stephen King), nor a continuous relationship between past, present and future. Time is an evenly spaced flow through intensive short pauses (as well as numerous minor events).

The fable of the *Wise Doctor*, illustrates the autobiographical aspect of what may be called the “compromise for Christ.” The author thinks of himself as a doctor while Georgia can be identified in the space of a psychiatric hospital. The text may evoke other associations, but the unpretentious tone of the fable and the manner of the narration preclude the regime of self-righteousness. It is strange that Zviad Gamsakhurdia's “repentance” was a step towards saving Georgia's freedom, which was later confirmed by a martyrdom.

In the fable *Bees and Butterflies* the author speaks about the moral in

the finale of the text - limited rationalism has difficulty understanding the purpose of the art.

The existence of allegory is characteristic to the fable genre in general, as well as, in particular to the fables by Zviad Gamsakhurdia: allegorical expressions of events; the characters, for the most part, are animals. Dialogue is often included in the text to give a comedic tone. The language of the fable is mostly narrative, but there are a mixture of variants where there is a separate animal and a separate person, between whom the equal dialogue takes place (*Pig and Pearl*).

The story told in the fable *White Raven* is dynamic – story of the transformation of the raven. According to the principle of parabolic laconicism, real time is minimized.

The writer often creates closed time in literary works that has both an absolute beginning as well as an absolute ending.

The concept of *Snake Aging* is to represent the essence of neutralized evil. The author conveys in a prosaic form the admonition written in verse (such a synthesis is reminiscent of Persian tales, where the Beys, the Dubites, the Robayas, the Qitas, and the Nazims are originally inserted into the narrative).

Writer uses space-time composition as a special, conscious creative structure. A kind of playing with time and space is presented. It seems that its significance lies in comparing different times and spaces, revealing both local and current characteristics, as well as the general, universal laws of existence (*Tearful Smile*). In the fable, the grotesque creates a contrast between abstraction, the general and the specific. The above is related to another trend in fables - individualization. Spatial-time forms are individualized, which is associated with the development of individual style and the growing originality of world and human concepts.

Abstract space and time are used as a global generalization, a symbol, a form of universal coexistence (*Falcon and Raven*). The fable *Debtors of Land* reflects a miraculous time intensity, with a kind of gradation. Time is “restrained” in fables. The author is concerned with the risk of a temporary reduction in time intensity, which impedes the concentration of action.

The modulus of ego perception and the subjective pace of reading also differ (*Man and the Sun*). In fables, spatial and time signs are combined into content and concrete wholeness. Signs of time are revealed in space.

Fable is not only a fiction, but also a philosophical and educational composition. Creative world or the world of works of art, is always conditional to one degree or another: that is the picture of reality. Thus, time and space in fables are also conditional (*Unfortunate Traveler*).

Time discreteness is a powerful means of dynamization in Zviad Gamsakhurdia's literary work. The fragmentation of space is partly related to the features of fiction time, but partly it also has an independent character. Thus, the instantaneous change in space-time coordinates makes the description of intermediate space superfluous (*Victim of Greed*). In fables, time lacks cyclicity, which fixes the order of time and connects time from the human dimension to the repetitive moments of natural and human life. This does not address the issue of historical localization of time. In Zviad Gamsakhurdia's fables, countries, cities, buildings, works of art, with all the signs of historical time, are without any traces of the epoch. In Gamsakhurdia's fables, action, event and adventure involve neither historical, nor everyday, nor biographical, nor elementary biological-age sequences – they are beyond these sequences and beyond innate laws and human measurements.

The nature of the conventions of time and space largely depends on the peculiarity of the fable telling. Traditionality is minimized. The image of space may not even exist at all, therefore, there is an abundance of grammatical present - the life of Tersite is conveyed in a simple present both before the renewal and after the resurrection.

Specific forms of fable time are most often association of actions, not historical ones, but of simple actions (*Face and Mask*). The space is filled to the maximum with certain objects, characters. At the same time, it contains only what is necessary for the depiction of the inner world of the character (*Fox's Dissertation*).

The dynamics of time is extremely conditional and its function is to reproduce a stable lifestyle (*Night Poet*). Space, as well as time, can be

moved, at the will of the author. The creative space is created using the perspective of the image (*Pilot and Poet*).

Despite all the conditionality of the new artistic reality created by Zviad Gamsakhurdia, the basis of the imaginary world, as well as of the real world, is his allusions placed on the axis of time and even entire segments that mark the chronological framework of the narrative.

The crisis of time-spatial existence is less felt in Georgian culture, because Georgian culture has always been distinctly spiritual-mental.

3.2. The dichotomy of good and evil in Zviad Gamsakhurdia's prophetic fables. Various religious denominations consider the dichotomy of good and evil as opposing dualism in which evil is stripped off of its power and influence. Linguistically, the vocabulary expressing good and evil is confirmed everywhere in the world languages.

The dichotomy of good and evil has long been a kind of heir to universal human culture. It is widely reflected in art, especially in literature. At the level of the psyche and its outward manifestations, good and evil are the organic elements of the categorical structures of attitudes, motives, goals, value orientations, ideas, and individual consciousness.

The contrast between good and evil is clearly illustrated in the fable of *Scorpion and Bee*. According to the fable moral, actions is not at all needed for doing evil, while doing good needs hard working like a bee. Good is effective and active, evil - inactive and passive.

Good and evil are the dichotomy of evaluative categories. The ideology or moral attitude prevalent in the society towards the categories of good and evil, have great impact on the subjects.

Good and evil are not structural components, but - the functional characteristics of a person, which are manifested in specific relationships and actions planned towards another person, so Scorpio and Bee venom, along with innateness, is also added with an acquired function when human qualities are attributed to it.

In the fable of *Shotgun and Binoculars*, the dialogue between the inanimate shotgun and binoculars is based on two principles: evil and good.

Both can become a source of aggression and death, but in this case the dichotomy of good and evil is not sharply separated. The question is - which of the two negatives is worse? One ethical subject is represented in relation to another subject, i.e. good and evil are manifested only through the attitude of one person towards another.

The fable *Man and Mirror* opens up a kind of contradiction: liability to morality and personal responsibility – between liability, the universality of moral norms and the existing situation. The mirror does not feel a personal liability or responsibility towards man, its creator.

According to moral judgment and attitude, appears the problem of human responsibility, responsibility for everything that has been done. It is relative in the sense that it takes into account the peculiarities of each situation, does not have a strict framework of standard, but is absolute in its essence - a well-thought-out general moral approach to life.

In the fable of the *Flying Fish and Seagull*, mutual rebukes and claims (in both cases, fair) arise exactly due to the negative attitude toward fluctuating self-organization, where personal self-organization is very low, or does not exist at all. This is the reason for a complete change, a complete transformation, a complete loss of face.

The question of the ambivalence of the person is important in the fable *Sighted and Born Blind*. The moral principle of the blind, moral self-awareness, is formed as result of experience. This experience excludes light and its source - the sun. He even mocks the sun and considers darkness to be the sole object of sight.

In the fable *Peacock and Snake* dualism is the idea of any phenomenon, its dialectical approach to its polar characteristics, when opposed to each other is what is concentrated from one pole to another. Each part, both the peacock and the snake, balance each other. An imbalance is likely to occur when small particles within the frame of the opposite characteristic begin to increase or decrease.

By the moral of the fable *Tree and Ashes*, a man must be burned and cut down like a tree in order to benefit others. This, in return, is usually associated with heroism. The protagonist aspires to the idea of absolute

goodness and confronts everything that does not come close to the ideal.

In order to understand the moral credo of the *Victim of Distrust*, it is advisable to understand the psychology of a character whose behavior is based on belief, without which a person becomes helpless, sterile and full of fear.

True faith is a belief in a person, an idea or a symbol that does not result from one's own experience but is based on emotional obedience to irrational authority.

Noteworthy is the fable *Shepherd and Wolves*. At first glance, the shepherd is a humanist who is guided, first and foremost, by his own inner voice, independent of external sanctions and any rewards. Busy with his humanistic ideas, he does not notice (and this too - at first glance) the wolves wrapped in sheepskin, which are daily refining their appearance and mastering the manners of the sheep to make them even more convincing. These hypocrites are driven by one goal - to destroy the flock, to exist at its expense. The moral principle of a shepherd is to live in harmony with the social environment that shapes public opinion. He is a conformist, he has the most characteristic sign of the authoritarian type - strict centralization of the functions of a leader, everything is in his hands, only he can take an action to make a step.

In the fable *Fish and Eel*, the Eel, which is hiding in the body of a fish, tries to hide its venom. The Eel's "freedom" produces both evil and the good. Evil does not deny the existence of thought, but even affirms it. Freedom is not created, because it is not nature, freedom precedes the universe, it is rooted in the original nothing - before the eels and fish. Evil exists, even under the "fern-bark".

In the fable *Eagle and Frogs*, it is emphasized that the divine call is primarily directed towards the Highest Soul, towards its freedom, and from there also we are given the answer from the Primary Source. According to the moral of Zviad Gamsakhurdia's fables, the devil is not an inherent source of evil, it is only the discovery of irrational freedom at the peak of the soul.

In the fable *Country of the Blind*, understanding the mystery of evil,

is done through the understanding of the mystery of freedom and is perceived as a superficial understanding and represents an antinomy for the mind itself. The source of evil is neither in God nor in the positive life, which is beside God, but - in the abyss, in irrational freedom, in the sacred possibility, is potentially, embedded in the dark abyss, preceding every positive definition of existence; is deeper than any existence.

In Zviad Gamsakhurdia's literary works evil is the violation of the divine hierarchy of existence, which comes from absence, deviation from the hierarchical center, falling from the highest and finally, ascending, separating from the original source and the center of existence, from which his place is distributed everywhere in the world.

According to the moral of the mystical-prophetic fable *Scale-Eyed and the Youngster with Weightless Voice*, vil can never be enforced - it can not establish rule as it cuts off the connection with the source of life.

For the Christian consciousness, suffering is not necessarily evil in itself, it is also divine suffering, suffering in God himself, in the Son of God. All the created are waiting to be freed. This concept is rooted in Christianity. Zviad Gamsakhurdia perfectly states that Christianity values the freedom of the human soul and does not consider it possible to exercise divine authority without it.

Redemption in Christianity is a matter of love and not justice of the court, a sacrifice of divine infinite love and not forgiveness and payment. Reconciling with oneself, one's spiritual nature, requires not the forgiveness of sin, but the actual overcoming and destruction of sin.

Conclusion

The is summarizes the results of the study. The qualification thesis presents from different angles the fiction texts created by Zviad Gamsakhurdia on a prophetic-enigmatic theme. Based on the analysis of the literature related to the issue, while reflecting on Zviad Gamsakhurdia's fables and poems, we presented our perspective of the research.

The qualification thesis is attached with references (103 units).

The main provisions of the dissertation are reflected in the following publications:

- For the portrait of Zviad Gamsakhurdia (personal qualities) - Sokhumi State University, *Philological Parallels*, Almanac of Scientific Papers N 9, Tbilisi, 2019;
- Prophetism and Enigma in Zviad Gamsakhurdia's Poetry - Iakob Gogebashvili Telavi State University, Almanac of Scientific Papers, N1 (33), Tbilisi, 2020;
- Prophetism and Enigma in Zviad Gamsakhurdia's Fables - Gori State Teaching University, Ninth International Scientific Conference Dedicated to Iakob Gogebashvili. June 30, 2021, Gori, Proceedings of the Scientific Conference, 2021;
- The Panegyric Character of Zviad Gamsakhurdia's Poetry, Dedicated Poems - Gori State Teaching University, Fourteenth International Conference, Education, Science, Innovations: World and Georgia, December 9-10, 2021, Gori; Proceedings of the Scientific Conference;
- Proceedings of the XXIV International Scientific and Practical Conference: Social and Economic Aspects of Education in Modern Society; Proceedings of the XXIV International Scientific and Practical Conference: Social and Economic Aspects of Education in Modern Society, 2020 25/12, p. 64.

